

Kordos Gusztáv. Médszeres utmutatás a tizedes törtek tanításához a méter-mértékek alapján és a méter-mértékekkel való számolási mód, tanítók, szülők, és nevelők számára. Füzve 60 kr.

Laurent F. Az iskolai takarékpénztárakról. Szózat a tanítókhöz és tanítónőkhöz. Franciaából ford. — y-t. Füzve 20 kr.

Löv Lipót. Bibliai történet. Izraelita iskolák számára. Magy. áttette Löw Tóbiás. II. kiad. Füzve 60 kr.

Lutter Nándor, dr. Számítási példatár a népisk. használ. I. füzet 15 kr. II. füzet 10 kr. III. füzet 25 kr. IV. füzet 15 kr. V. füzet 25 kr.

Lutter Nándor, dr. A méter-mérték ismertetése és az új mértékekkel való számolási mód. Tanodai és magánhasználatra. Harmadik kiad. Füzve 40 kr.

A méter-mérték a magyar korona országában a hivatalos adatok nyomán összeállítva. Pénztárca kiadás. Füzve 10 kr.

Lutter Nándor, dr. Az egyszerű és kettős könyvvitel elemei. A népiskolák számára. Füzve 50 kr.

Luther Márton kis katechizmusa. Más kérdésekkel és feleletekkel együtt. Az ágost. hitv. követő iskolák számára. Kötetlen 6 kr.

Népiskolák könyve. Irták és szerkeszték Márki József és Zimmermann Jakab tudorok a volt pesti kir. képezési tanárok. Öt kötetben. Ára egy-egy kötetnek kemény kötésben 40 kr.

Első kötet: Elemi író- és olvasókönyv.

Második kötet: Embertan. Egészségtan. Népszerű gyógytan. Magyar nyelv. Irati föltevények. Számvetés. Földleírás. Függelék: Vallási szokások és szertartások.

Harmadik kötet: Történet. Terményrajz. Kézműtan. Gazdaságtan. Természettan.

Negyedik rész: Erköles-, testgyakorlat és illemtan.

Ötödik kötet: Magyar magán- és közjogtan.

Olvasókönyv. Városi és falusi gyermekek számára. Negyedik jobbitott és bővített kiad. Füzve 30 kr. Kötve 40 kr.

Pásztori Lipót. Óvodai és iskolai versek és dalok kis gyermekek használatára. Füzve 30 kr.

Rajcsányi János. Magyarország története a népiskolák számára. Füzve 30 kr.

Ribáry Ferenc. Magyarország története rövid előadásban. Elemi, felsőbb nép- és polgári iskolák számára. Füzve 25 kr.

Ribáry Ferenc. Kis földleírás. Főtekintettel a magyar korona országaira elemi- és felsőbb népiskolák számára. Második javított kiadás. Füzve 30 kr.

Szabóky Adolf. Latin olvasókönyv. Tanodai használatra szerkesztve. Kilencedik kiad. Füzve 20 kr.

Szász Károly. Kis biblia. Legrövidebb kivonat az ó és új testamentomi bibliai történetekből. Ref. fiú- és leány-népiskolák számára. Ötödik kiad. Kötve 25 kr.

Szeberényi Lajos. Magyar olvasókönyv a tót ifjuság számára. (Uharska citanka pre slovensku mládež.) Füzve 25 kr.

Szomor Károly. A magyar nemzeti irodalom története vázlatban. Felsőbb nép- és polgári iskolák növendékek és tanítóképezdek számára. Füzve 60 kr.

Szvorényi József. Elméleti és gyakorlati nyelvkönyv, a főelemi fiú- és leányiskolák s növendék használatára. Füzve 60 kr.

Tárkányi Béla. Ártatlanok öröme. Kath. imakönyveske kis gyermekek számára. Sok képpel. Keményen kötve 20 kr.

Tárkányi Béla. Ifjuság kalauza az örök életre. Katholikus imakönyv énekekkel és zsoltárokkal, csinos vászonkötésben aranyvágással 80 kr.

Tobak Benő, ref. tanító. Ó és új testamentomi bibliai történetek. Népiskolai kézikönyvtől. Füzve 25 kr.

Vachott Sándorné. Rövid magyarok története 7—10 éves kis leánykák számára olvasmányul s tanodai használatra. Füzve 50 kr.

Vállas Antal, dr. Új kézi és iskolai atlasz, tanulók számára. Hatodik javított kiadás. Tartalom: 1. A két félgömb, hegyek és folyók. 2. Európa. 3. Ázsia. 4. Afrika. 5. Északamerika. 6. Délamerika. 7. Ausztrália, indiai szigettenger. 8. Ausztriai birodalom. 9. Magyarország és Erdély. Ára füzve 80 kr.

Vasvári Benő. Világtörténelem rövid előadásban. A legújabb történeti könyvekből tett jegyzetek nyomán, képezdek, polgári és felső leányiskolák számára. I. kötet ókor, füzve 60 kr.

Visontay János. Magyarország történelme. Elemi és népiskolák számára. Füzve 30 kr.

Warga János. Bibliai történetek mindkét hitvall. evangéliumi népiskolák számára. Első tanfolyam. Az alsó és közép elemi osztály számára. Ötödik javított kiadás. Füzve 30 kr.

Weinhofer József. A ker. kath. egyház fő hit- és erkölesszabályai tizenegy órában előadva. Vallási tan- és olvasókönyv kiváltságos vasárnapi iskolák számára, egyszersmind gyakorlati kézikönyv vallásoktatók használatára. 2. kiad. Füzve 20 kr.

Zerkovitz Szidonia. A magyar irodalom története, polgári, felső leányiskolák és tanító-képezdek számára. Füzve 1 frt 80 kr.

Ziltz Mór. Hittan az izraelita népiskolák III. és IV. osztályai számára. Második magyar-német kiadás. Füzve 70 kr.

Ziltz Mór. Hittan az izraelita népiskolák alsóbb osztályai számára. Negyedik javított kiad. Füzve 30 kr.

Kallagi Károly és Nagy Adalbert. Geschichte Ungarns, nebst einigen Hauptzügen aus der allgemeinen Geschichte, für Volksschulen bearbeitet. Nach der achten ungarischen Ausgabe in's Deutsche übertragen. Geheftet 30 fr.

Kánhegyi, Stefan. Ungarischer Kinderfreund. Ein Lern- und Lesebuch für die mittleren und höheren Klassen deutscher Volksschulen in Ungarn. Nach Kánhegyi und Emerich's „Nepiskolai tankönyv“ bearbeitet. Zweite Auflage. Geheftet 50 fr. Gebunden 60 fr.

Krauzatoris-r, Karla. Křesťanství Evangelický A. B. Katechismus podle mešského Katechismu Doktora Martina Lutera 4. Cerveuce 1853. držanjeho. Gebunden 35 fr.

Biblicke Historie, w Pořtu Sto a čtyř, po Padesáte a dwa, gednat ze Starého, gednat z Nového Zákona, wybrané od Jona Hübnera, Škol. Hamburgského Rektora, nyní prof. dobruému Slovenské Mládeže, tera je Anglispurgského wyznání přibývá, w domácý gazyt přetlumčené Ungebunden 25 fr.

Ebenspanger Johannes. Erdbeschreibung in Charakterbildern für die dritte Klasse, resp. den dritten Jahrgang der Volksschulen Ungarns. Auf Grundlage des hohen minist. Lehrplanes. Geh. 30 fr.

Ebenspanger Johannes. Erdbeschreibung für die IV. Klasse, resp. den vierten Jahrgang der Volksschulen Ung. Auf Grundlage des hohen minist. Lehrplanes bearbeitet. Geheftet 40 fr.

Enciridion, oder der kleine Katechismus für gemeine Pfarrer und Prediger. Christliche Fragestücke für die, so zum heil. Sakramente geben wollen. Von Dr. Martin Luth. Ungeb. 6 fr.

Elementarbuch für den Lese- und Schreib-Unterricht. Zweite Aufl. Geh. 40 fr.

Hornmünster, Viktor. Geschichte von Ungarn. Für die Jugend zur Selbstbelehrung, wie auch zum Lehrvortrag für den öffentlichen und häuslichen Unterricht. Zweite, unveränderte Aufl. Geh. 80 fr.

Katechismus Doctora Martina Lutera, který flowe mešský, obsahující Artikula Náboženství Křesťanstvího. 12. Ungeb. 6 fr.

Kardos Gusztáv. Methodische Anleitung zum ersten Unterrichte in den Dezimalbrüchen auf Grundlage der Metermaße sowie auch zum Rechnen mit den Metermaßen für Lehrer, Eltern und Erzieher. Geh. 60 fr.

Deutsche Lesebibel für den vereinigten Sprach-, Schreib-, und Lehrunterricht. Steifgebunden 30 fr.

Lutter Ferdinand Dr. Einführung in das metrische Maß- und Gewichtssystem nebst den Rechnungsweisen mit den neuen Maßen zum Schul- und Privatgebrauch. Geh. 40 fr.

Mayer Maximilian. Formenlehre und Geometrie für Elementar- und höhere Volksschulen so wie für Bürger-

schulen und Lehrerbildungsanstalten nach der II. verm. Auflage mit Berücksichtigung der Metermaße. Geh. 60 fr.

Möhl, Gustav. Die Seimat und das Vaterland. Ein Lehrbuch für die Mittelklassen deutscher Volksschulen Ungarns. Geh. 25 fr.

Herrmann S., Oberlehrer. Der schnelle Ungar, oder Zwei Lehrjahre für den ersten Unterricht im Ungar. Deutsch-Lesen. 9. Aufl. Geh. 20 fr.

Ribáry Franz. Kleine Erdbeschreibung mit besonderer Rücksichtnahme auf die Länder der ungarischen Krone. Elementar- und höhere Volksschulen. Geh. 30 fr.

Ribáry Franz. Kurgefasste Geschichte von Ungarn für Elementar-, höhere Volksschulen und Bürger-schulen. Geheftet 25 fr.

Töpler, Gottlieb Eduard. Leitfaden zur gründlichen Erlernung der ung. Sprache. Sechste Aufl. Geh. 40 fr. Geh. 60 fr.

Töpler G. E. Lehrgang zur leichten und schnellen Erlernung der ungarischen Sprache. Nach D. S. Kohn's Methode fünfte von St. S. z. m. a. l. verbesserte und vermehrte Auflage. Geheftet 80 fr.

Kurzegefäster Unterricht in der christlichen Religion nach dem Bekenntnisse der evang. reform. Kirche. 30 fr.

Weinhofer, Josef. Die Haupt-Glaubens- und Lehrenlehren der katholischen Kirche. Vorgetragen in mehreren Unterricht. Ein Religions-Lehr- u. Lesebuch. Zweite Aufl. Geheftet 20 fr.

Will, Moriz. Glaubenslehre für die unteren Klassen israel. Volksschulen. Dritte, verbesserte deutsche Aufl. 25 fr.

Will, Moriz. Glaubenslehre für die höheren Klassen israel. Volksschulen. Dritte, vermehrte und verbesserte Auflage. Geheftet 35 fr.

Will, Moriz. Glaubenslehre für die höheren Klassen israel. Volksschulen. Zweite Auflage. Ungar.-deutsche Ausgabe. Geh. 70 fr.

Will, Moriz. Hebräische Sprachlehre für israel. Volksschulen in zwei Curfen. Zweite Auflage. Geh. 40 fr.

Vezérkönyvek tanítók számára

Ballagi Károly. A földgömb és egy kis csillagászati felrajz. Füzve 50 kr.

Bánhegyi István. Vezérkönyv a protestans népiskolai tanítástaniában. Tanítók és tanítójelöltek számára. Füzet. Füzve 50 kr.

Berthes H. J. Elemi képzéstan. Németből. Füzve 65 kr.

Herrmann János. Általános tanítás- és tanodai nevelési utmutatás a néptanodák tanítói hivatali cselekedet betöltésére. A fennálló „Tanmódjime“ (Methodisches buch) nyomán kidolgozva. Magy. átdolgozta Mészáros József. Füzve 1 fr.

Herrmann János. Elemi számolás-tanító, vagyis: miképen kell a kezdő gyermekeket a számolásban könnyen és alaposan oktani? Elemi és népiskolák, szülők és tanítók számára. Fordította Mészáros Imre. Második kiadás. Füzve 30 kr.

Kant Immanuel paedagogiája vagy nevelésről írt könyve, melyet dr. Rink Friderik Tódor németül fordított. Magyarra fordítva s függelékekkel megtoldva Mándy Péter által. Füzve 80 kr.

Lutter Nándor, dr. Médszeres vezérkönyv a népiskolai tanításához. I. füzet füzve 80 kr. II. füzet füzve 80 kr. III. füzet füzve 50 kr. IV. füzet füzve 80 kr.

Markó Lajos. Vezérkönyv a testgyakorlás tanításához. Tanítók és tanítójelöltek számára. 29 fámetszvevény. Második javított kiadás. Füzve 60 kr.

Mészáros Imre. Segédkönyv a népiskolákban használatban levő ABC- és olvasókönyv kezeléséhez. Népiskolák és tanítójelöltek számára. Harmadik kiadás. Füzve 50 kr.

Otto dr. Tanító az elemi tanodákban vagy nézeti oktatási mód. Ford. Kollér K. Másod. kiad. Füzve 80 kr.

Rousseau J. J. Emil vagy a nevelésről. Franciaából fordította és magyarra fordította Fűherer Ignác. Füzve 2 frt 40 kr.

37-dik szám. ELŐFIZETÉSI FÜLTÉTELEK: a Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok együtt: Egész évre 12 ft., félévre 6 ft. Csupán a Vasárnapi Ujság: Egész évre 8 ft., félévre 4 ft. Csupán a Politikai Ujdonságok: Egész évre 6 ft., félévre 3 ft. **XXII. évfolyam.**

HIRDETÉSEK DÍJA: Egy hatzoro hasábozott petit sor, vagy annak helye egyszeri írtatásnál 15 krajczár; többzori írtatásnál 10 krajczár. Bélyegdíj külön minden írtatás után 30 krajczár. Kiadó-hivatalunk számára hirdményeket elfogad Bécsben: Hasenstein és Vogler Wallfischgasse Nr. 10, Mowse R. Sellenstraße Nr. 2 és Oppelik A. Wollzeile Nr. 22

VISONTAI KOVÁCH LÁSZLÓ.

A képviselőháznak immár a negyedik országgyűlésen, s mindig nagy szavazattöbbséggel megválasztott háznapját mutatjuk be ma olvasóink előtt. A ház e napokban alakult meg az új országgyűlési ciklusra. Elnökeit, az érdemekben gazdag Ghyecz Kálmánt, a múlt országgyűlésen is első alelhököt Bánó Józsefet és Várady Gábort, előbb a balközép egyik vezérférfiát, már volt alkalmunk olvasóink elé vezetni. Most az alakulás ez alkalmát arra használjuk föl, hogy a derék háznapot, ki negyedszeri megválasztását társadalmi jeles tulajdonainak s politikai szilárd jellemének köszöni, s ki e tisztének mindig a közbizalom által kísérve felelt meg, mutassuk be lapunk közönségének.

Visontai Kovách László 1827-ben, október 26-án született Gyöngyösön. Vagyonos és mivelt szülői mindent elkövettek, hogy fióknak kitértő nevelést adjanak. Tanulmányait Pesten, nyilvános iskolákban s kitértő sikerrel végezván, már husz éves korában joggyakornokká, jurátussá lett, s a jogi- és közélet nagy iskolájába, az épen megnyitott 1847-diki pozsonyi országgyűlésre sietett, hogy ott az országgyűlési ifjuság soraiban figyelő tanuja lehessen a törvényhozás működésének.

Az 1848-diki törvények új korszakot nyitottak meg a nemzet életében. Kovách Lászlót Pestmegye választotta egyik aljegyzőjévé. De a tollat csakhamar fegyverrel kelle fölcserélnie; mind, a ki csak elbirta a kardot, s ő is honvéd lett. A forradalmat egész Világosig végig szolgálta s fiatalsága daczára századosságig emelkedett.

A szabadságharcz végével a közélet bezárult sorompói közé többé nem térhetett vissza. Ősi tűzhelyéhez vonult vissza s atyja hevesmegyei birtokán a gazdálkodásnak és a tanulmányoknak élt. A magyar mezei gazdaság felvirágoztatásán közreműködni: ezt tűzte feladatul maga elébe, s már ekkor a Széchenyi nemzetgazdasági iskolája hívének vallá magát, tudván, hogy anyagilag erős nép s virágzó haza az elvesztett szabadságot is visszavívhatja s önsulyával ismét megszerezheti függetlenségét. Hogy e téren kihatóbban működhessék, alaposan tanulmányozta a mezei és a nem-

zet-gazdaság elméleteit, s tanulmányait egyszersmind az irodalom útján is igyekezett közhasznuakká tenni. Szorgalmas munkatársa lett a Gazdasági Lapoknak, megírta „A szántás mesterségéről“ szóló könyvét, s a Pesti Naplóban — melynek 1856. óta folyvást munkatársa — számos cikket adott közre, részint politikai tartalmukat, de főként anyagi érdekeinket fejtegető s nemzetgazdasági tartalommal. Jelesen az 1867-diki kiegyezési tárgyalások alkalmával is több ízben; s csak legközelebről is érdekes cikke jelent meg az új kataszterről.

Irodalmi működésénél még hatályosabb volt társadalmi tevékenysége. Az 1858-dik év sulyos körülményei daczára megalakította a hevesmegyei gazdasági egyesületet, mely akkor még csak a második volt hazánkban, s mely az ő vezetésére alatt országszerte elismert hasznos munkálkodást fejtett ki. Ez egyesületnek elnöke maradt akkor is, midőn az a jászkertületi hasonló egylettel egyesülve még nagyobb körben folytathatta működését.

Ez azonban csak első lépése volt az egyesületi téren, melyen alig van vállalat vagy kezdemény, a hol tevékenységének

VISONTAI KOVÁCH LÁSZLÓ.

tér ne nyílt s munkálkodása sikert ne mutatott volna föl. Választmányi tagja az országos magyar gazdasági egyesületnek; elnöke a Hevesmegyei és Jászkerületi lőtevézési bizottságnak; alapítója és elnöke az első magyar gyapjúmosó gyárnak; alapító és választmányi tagja a magyar földhitelintézetnek; alelnöke az orsz. ipar-egyesületnek.

Alkotmányos életünk újra megkezdődött, Hevesmegye 1861-ben főjegyzőjévé választotta; s mindjárt azután a gyöngyös-patai kerület képviselőül küldötte az alkotmányt visszakövetelő országgyűlésre, melyen a felirati párt hoz csatlakozott, mely már akkor Deákot ismerte vezéréül. Ugyanazon kerületet képviselte ismét az 1865-diki országgyűlésen, ismét a Deák-párt soraiban, mint annak egyik leghivebb, elvált tagja, kit a párt feje s az egész párt kiváló bizalmával tisztelt meg. Élénk részt vett 1866 végén a kiegyezési tárgyalásokban, továbbá a párt megalakításában s különös tevékenységgel működött a Deák-kör szervezésén, melynek igazgatójává is választott. A párt bizalma már ez országgyűlésen a háznagy terhes, nagy tevékenységet igénylő tiszttel bízta meg, melynek ép annyi erélyvel, mint tapintattal felelt meg, s a ház és a Deák-kör gazdasági ügyeit példás pontossággal, szigorral és sikerrel vezette.

Háznagy tisztségben a ház, s igazgatói tisztában a kör a következő országgyűléseken is mindannyiszor megerősítette, s a bizalomnak, mely e helyre emelte s azon megtartotta, a két nagy párt fuziója sem ártott, mert mind a szabadelvű kör igazgatójává, mind a képviselőház háznagyává újra nagy többséggel választott meg. S valóban e tisztre nem is lehetne nála alkalmasb, egyént találni, mert pontossága, tevékenysége, szakértelme, humánus modora, szigoru lelkiismeretessége: megannyi tulajdonok, melyek őt arra kiválóan képesítik.

A koronázás után megalakulván a honvédségélyező országos egyesület, annak elnökségét az akkori miniszterelnök s honvédelmi miniszter gr. Andrássy Gyula vállalta el, ki helyett azonban az elnöki teendőket, kezdettől fogva, s különösen mióta Andrássy külügyminiszteré levén a hazán kívül él, mint alelnök Kovách László teljesítette, s teljesíti folyvást szokott erélyével s pontosságával és a mellett azon egyszerűséggel, minőt maga az ügy, kivált egy volt honvédtől, megérdemel.

A személyét ért kitérítések s bizalmi nyilatkozatok közül megemlítjük, hogy Gyöngyös városa 1871-ben diszpolgári oklevéllel tisztelte meg; ugyan e lelkes magyar várost képviseli a jelen országgyűlésen.

Kovách László a parlamentben, mint szónok, alig lépett föl. Szakértelme s alapos tanulmányai, különösen az anyagi kérdésekben, vasuti s általában nemzetgazdasági ügyekben, számtalanszor érvényesültek, s ő e részben is egyik hasznosabb tagja az országgyűlésnek és pártjának.

Férfi ereje legjavában levén, remélhetjük, hogy még igen sok ideig fog a hazának, a szakirodalmi, politikai és társadalmi téren is hasznos szolgálatokat tehetni.

Madách Imre hagyományából.

Táborban.

Hej azért van lábam, lábam,
Hogy a csárdást járjam, járjam;
És azért nőt a bal karom,
Hogy öleljem a galambom.
De a jobb meg azért terme,
Hogy hazámat védelmezze,
Dicsőségért, szabadságért
Pazarolva ontsa a vért,
Vért, melyben keresztelkednek
Fiai a dicsőségnek,
Vért, melyről Krisztus tanított,
Hogy lemos százados átkot.

Hej azért van, azért van szám,
Hogy dalolhassa a nótám.
És azért lett mellem, mellem,
Hogy rajt bokrértám viseljem;
De a mellben szív azért van,
Hogy helyt álljon a csatában.
Jól áll sebez a virágszál,
Szébb az ének ágyúszónál;
Rólam is mond tán az ének:
Fia volt a dicsőségnek.
S hogyha elhordja is a szél,
Siromnál lyány sír, virág kél.

Hej ha még ma meg is halunk,
Vigadtunk már és csatáztunk,
Mindennap fegyverünk éle
Lapot irt a történetbe.
Míg apáink megvénültek,
S nem tudják, hogy minek éltek.
Sokat küzdöttek, fáradtak,
Pályabért még sem arattak.
De tisztességgel ők neveltek
Szabadságnak, dicsőségnek,
S most is, hogy a honnak adtak,
Nekik csak könnyek maradtak.

Felköszöntés.

Férfiakkal harcra szállni,
A sikon bátran megállni,
Ez legyen dicsőségünk.
Ámde hogy majd győzni bírjunk,
Kell, hogy legyen, kikkel vívunk,
Éljen hát ellenségünk!

Lyányakkal szelíden banni
És velők jóban maradni,
Ez legyen az örömünk.
S hogy minél előbb megérjük,
Megcsókoljuk, átöleljük,
Éljen a kit szeretünk!

Kit gyűlölni senki sem bír,
Az után szerető sem bír,
S szerető csak kell nekünk.
Hogy becsüljük a csók mézét,
Ismerjünk kell a lét mérgét,
Éljen hát ellenségünk!

Hanem mégis el a borral,
Nem látjátok-e mámorral
Úgyis hogy megtelt fejünk?
Bornál erősebb a szép szem,
Barna kis lyány érzem, érzem —
Éljen a kit szeretünk!

Loriot apó.

Elbeszélés.
Souvestre Emiltől.
(Vége.)

A gyorskocsi belső ülésai mind el voltak foglalva, s Raymond kénytelen volt a külső helyre ülni, hol egy köpenyegben egész a nehéig beburkoló utitársat talált; eleinte néhány szót akart vele váltani, ama közönséges tárgyakról, melyek arra szolgálnak, hogy az utasok között az ismeretséget megkössék; de az idegen alig válaszolt, s az arczát fedező köpenyeg gallérát még feljebb huzta.

Többszöri kísérlet után Raymond is meggyőződött, hogy utitársával nem sokra fog menni, s reá szánta magát, hogy

emagával fogja az időt eltöltetni. Legelőbb is azoknak az ügyeknek a sorozatát vette számba, melyekért Lyonba utazik, aztán kivette tárczáját, s a holdvilágnál szemlét tartott a benne levő tárgyak felett, s miután meggyőződött, hogy minden szükséges iromány benne van, visszatette a zsebébe, s arról gondolkozott, hogy azzal a százötven ezer frankkal, mely életének oly szerencsés fordulatot adott, mit tegyen?

Örült, hogy családja sorsa felett már ezután meg lehet nyugodva, s kedvező vagyoni állása lehetőségessé teszi, hogy jótékonyági ösztönének is eleget tegyen; már most minden idejét és tehetségét a szerencsétlenek boldogítására szentelheti; ez ideig csak néhány szabad óráját fordíthatta e szent célra, de most nincsen akadály előtte, egész életét azzal az édes kötelességgel töltheti be, hogy szenvedő embertársain segítsen. Mily szép volt előtte a jövő: tanácsot adni, vigasztalni és jót tenni!

E reménységtől ringattatva, egyik ábrándból a másikba merült, míg végre elnyomta az álom.

A nap első sugarai felébresztették. Körülnézett, s csodálkozva vette észre, hogy egyedül van. Hallgatag utitársa az éj folyama alatt valamelyik postaállomásnál bizonyosan leszállt.

Lyon városa már meglátszott a reggeli ködben, s nemsokára megálltak a követéségi szálloda előtt, hol Raymond reggelit rendelt, várva az időt, hogy az ügyvédhez mehessen.

Midőn a találkozásra kijelölt óra elérkezett, elment és Jouvencel urat már ott találta. A bemutatás és a szokásos társalgás után Jouvencel felszólította, hogy igazoló okmányát adja elő.

— Itt van — mondá Raymond — tárczája után a zsebébe nyulva.

— Froussard a saját Kezével írta — mondá Jouvencel, a másik ügyvéd felé fordulva. — Tegnap láttam és hitelesítettem. Minden rendben van.

Raymond egy felkiáltással szakította félbe.

— Mi baj? — kérde a két ügyvéd egyszerre.

— Én istenem! elvesztettem a tárczámat! — rebegte Raymond halásápadtan.

— Elvesztettem! Vagy nem... ellop-ták tőlem — folytató a homlokára csapva. — Mit mond ön?

— Igen, igen, már most bizonyos vagyok benne... az éjjel megloptak... Utitársam előtt, ki oly gondosan takar-gatta az arczát, kinyitottam a tárczámat... Bizonyosan észrevette a bankutal-ványokat s míg aludtam, fölhasználta az időt... De hova lett az az ember? — Elment... az ut közben szállt le... a nélkül, hogy láttam volna... azt sem tudom hol... Oh istenem! megraboltak, tönkrejuttattam, el vagyok vesztve!

Beszéd közben Raymond ur egy karszékbe rogyott; szürke haja alól s homlo-káról nagy izzadságcseppek gyöngyöztek s halvány ajkai remegtek. A kétségbeesés oly szívzaggató kifejezésével kulcsolta össze kezeit, hogy a két ügyvéd is meg volt hatva.

Vigasztalni kezdték, hogy a tárcza nem veszett el, csak eltévedt; de Raymond tagadólag rázta a fejét. Már most világosan emlékezett némi olyan körülményekre, melyeket előbb számba sem vett, s melyek minden kétségét eloszlatták. Alvásközben

egy tetszett előtte, mintha egy kéz nyult volna keblébe: szemeit felnyitotta s az álom és ébrenlét közötti kábultságban úgy rémlett, mintha a szomszédját látta volna maga mellett. Álmos állapotjában ez nem tűnt föl előtte s legkisebb gyanut sem ébresztett benne; de a tárcza eltűnése most már mindent kimagyaráz. A köpenyeges ember a rablás után, a fölfedezéstől tartva, az első állomáson leszállt. Tehát szinte minden reménysége, hogy a tolvajt megkaphassák, eltűnt, s még abban az esetben is, ha a bűnös kézre kerülne, nagyon hihető, hogy azokat az irományokat már akkorára megsemmisítette. Különbösen is, ha a nyolcz nap lejár, minden reklamáció lehetetlenné van téve.

Raymond a szerencsétlenség nagyságát az első pillanatban belátta, s ezért volt annyira lesújtva. A gazdagságból a szegénységbe, a megnyugvásból az aggályba nem oly könnyű az átmenet; e hirtelen való változások a lélekre még erősebben hatnak, mint a testre.

Jouvencel a szokásos vigasztalásnak minden nemeit megpróbálta, de Raymond ur nem ügyelt rá. Egy olyan benső küzdelemnek volt martaléka, melynek kimenetelét csak saját lelki erőnk határozhatja meg. Minden reménységében egyszerre lesújtva, az elcsüggedést erőlködött visszafojtani; úgy vergődött a szerencsétlenségben, mint az a hajótörést szenvedett, kiben az önfentartási ösztön még nem aludt ki.

Miután elvégre egykissé magához jött, belátta, hogy első dolga mindent megtenni, mi által a tolvajnak nyomába jöhetnének.

Legelőbb abba a fogadóba szaladt, a hol szállva volt, aztán a követéségi szálloda ment, de hasztalan volt minden fáradsága. Utitársáról semmi felvilágosítást sem nyerhetett; az egyik postaállomásnál felült, a másiknál leszállott, a nélkül, hogy nevét, vagy azt a helyet, a hova utazott, a konduktor könyvébe beírta volna. Csak annyit tudott meg, hogy Verpillière mellett szállott le és Mezières felé ment.

Raymond rögtön oda utazott, kérdezősködött, kereste, — de mind hasztalan! A köpenyeges embert senki sem látta, s miután reménységét elvesztette, ismét Lyonba ment.

A rendőrségnek is rögtön feljelentették az ügyet, de annak a kutatása sem volt szerencsésebb. Néhány nap így telt el a nélkül, hogy legkisebb felfedezésre jutott volna.

Raymond a végzetes határidő előtti napra virradt fel; még egy nap, s akkor az oklevél is feleslegessé válik; már ezentul csak esoda menthette meg. Raymond okosabbnak látta e csodára nem számítani, s az utolsó esetre fentartott kétségbeesett lépésre határozta el magát.

A Senegálban felajánlott állomást még most is elfogadhatta; a hely még nem volt betöltve, s az ajánlatok oly előnyösek, hogy felesleges s gyermekei sorsát biztosíthatta általa.

Raymond nem kívánt egyebet. Ez áldozatra elszánva magát, a marseillesi kereskedőháznak írt, hogy kész elfogadni ajánlatát.

E levél bepecsételése fájdalmas szívzorongással történt, mert hisz ugyszólva függetlenségét, egészségét és életét adta el azoknak, kik egy bizonyos összegért alkalmazták.

A czim felírásánál reszkett a keze: a családi boldogság szelid képét látta elvo-

lulni maga előtt, és jótékonyági szép terveit fűsbe menni. Leányaira gondolt, kiket a legjobb nevelésben akart részesíteni, saját tanulmányaira s arra a sok szépre és jóra, mit végrehajtani reményelt, s önkénytelenül könyek jöttek szemébe.

De ez az elgyengülés csak egy percig tartott. A felelősség érzete ismét erőt vett rajta; azt mondta magának, hogy az emberi indulatok nemcsak örömet adnak, hanem nehéz kötelességeket rónak reánk, és saját lelkiismeretének helyeslése által megerősítve, hamar fölrta a czimiratot s elindult, hogy a levelet önmaga tegye a postára.

Már épen szobája ajtaját nyitotta, midőn a lépcsőzet aljáról egy nem egészen ismeretlen hang csapta meg fülét.

— Mondom, hogy látni akarom. — ereszszenek be, én nem fogom zavarni s nem leszek terhére! Tudom, hogy az öltözetem miatt nem eresztenek be hozzám; de ha olvasták volna La Fontainet, tudnák, hogy ovakodni kell:

„Emberről külső után itélni meg.”

Ez idézetet hallva, Raymond rögtön felismerte Loriot apót, s miután a koldus nem tágitott és beszélgetés közben folytonosan közeledett a lépcsőkön, nemsokára szembe találkoztak.

— Ejnye! itt a polgártárs! — kiáltá vidáman az öreg koldus, vászon sapkáját tiszteletteljesen levéve; — lelkekre! épen jókor jöttem, mielőtt elment volna hazulról. — Ah, barátom — mondá Raymond — maga van itt; miért nem ment a menházba?

— Bocsánat uram — válaszolá Loriot — már nyolcz nap óta vagyok ottan, nézzen reám, elég bizonyosság, hogy az intézet egyenruháját hordom. Ha reám lett volna bízva, talán nem választottam volna ezt az öltözetet, de szó nélkül elfogadtam, azt gondolva, hogy a menház igazgató bizottsága is olyan mint a gondviselés

„És hiányunk jobban tudja nálunk.”

— De hát miért jött Lyonba? — Hogy az ön szíveségét megköszönjem! — kiáltá a vén koldus — pogánynak tart engem? azt hiszi, hogy az irántam tanusított kegyességét képes vagyok elfelejteni? Igaz, hogy kemény a bőrcim, de azért nem fásult meg minden érzés bennem.

— Köszönöm barátom! — mondá Raymond meghatva. — ez az érzése eléggé bizonyítja, hogy megérdemelte pártfogósomat.

— Én is azt hiszem! — válaszolá Loriot tréfás méltósággal. — a világ még eddig soha sem méltányolt érdemeim szert... de, az igazat megvallva, egyébért is jöttem, nemcsak azért, hogy a szíveségét megköszönjem.

— Szolgálhatok valamivel? — kérde Raymond.

— Köszönöm szépen, nem, nem azért jöttem: egész más dologban járok! De a polgártárs épen el akart hazulról menni; ha nem lesz terhére: kísérni fogom, s utközben elbeszéltem az egészét.

— Am legyen — mondá Raymond — tehát induljunk.

S a lépcsőkön lemenve, az egykori csavargóval a postahivatal felé ment.

— Tehát annyi az egész — folytató Loriot, Raymond szórakozottságát észre nem véve, — ezelőtt két nappal történt, midőn a koresmába mentem, hogy ott egy régi

tartozásomat tisztázzam (mert keresztvény hitemre mondom, hogy ezentul nem csinállok ilyenféle adósságokat) mint mondom, ott találkoztam azzal az emberrel. Mindjárt szemembe tűnt, mert nagyon takar-gatta az arczát. Mert, fájdalom, mindnyájan egyformán vagyunk:

„A szépet keressük, hasznosat megvetjük.”

Elég az hozzá, hogy így okoskodtam magamban: nem természetes, midőn egy vékony posztós ruhájú ur, a durva kabátosok koresmájába jön inni; s hogy tisztába jöjjenek vele, egy meszely bort hoztattam, s mellé ittem; az egészét kiváncsiságból tettem s filozofiai tanulmányaim érdekében.

— És aztán? — kérde Raymond szórakozottan.

— És aztán, a finom posztós ruhájú nagyon zárkózott volt, minden szót úgy kellett a torkából kihuzni, mint az üvegől a dugót, azaz minden szót erővel vettem ki belőle, elannyira, hogy nemsokára kénytelen voltam a tervemmel felhagyni s a meseköltővel azt mondtam:

„Szükséges pihenni már,
A hosszú munka elriaszt.”

— Tehát semmit sem tudott meg!

— Semmit, elannyira hogy kérdéseim kikertülése végett elfoglaltságot színlent, s a zsebében levő tárgyakat vette ki, hogy szemlét tartson felettök. Én minden mozdulatát figyelemmel kísértem, s láttam, midőn egy előttem ösmert kis tárczát az asztalra tett.

— Egy tárczát! — ismétlé Raymond remegve.

— Igen, egy bőr tárczát, melynek az egyik lapján egy női arckép volt.

— Egek!

— Már akkor is feltűnt előttem, midőn az ur egy lapot szakított ki belőle, s az én részemre ajánló levelet írt; az arcképről rögtön felösmertem.

— S nem gondolta, hogy azt a tárczát tőlem lopták el?

— Biz én rögtön azt gondoltam, s későbbben, midőn e tárgyról néhány szót szólottam, s a vékony posztó ruhás ijedve ugrott fel, mindjárt bizonyos voltam felőle.

— El kellett volna fogatni! — kiáltá Raymond.

— Tudom. De lehetetlen volt, olyan hamar elhordta magát, mintha puskából lötték volna ki. Még annyi időt sem vett magának, hogy a koresmárost kifizesse.

— E szerint, Loriot bátya, azt sem tudja, hogy ki volt, merre ment s mi lett belőle?

— Nem biz én, felőlem mehetett a merre tetszett, de a tárczára rá tettem a kezemet.

— Mit mond?

— Itt van, uram — mondá Loriot, s a tárczát átnyújtotta.

Raymond örömkialtással ragadta meg, felnyitotta, a rekeszeket izgatottan nézte át, s a százötvenezere frankról szóló nyugtát sértetlenül ott találta.

Örömkialtására az öreg koldus megállott.

— Igazán örül ennek a tárczának? — kérde.

— Öreg barátom! — kiáltá Raymond, a felindulástól reszkette — megmentette életemet; e tárcza és e nyugta reám nézve életkérdés volt; nyugalmamat, családi boldogságomat s minden örömet, a mit a jövő adhat, megszerelte nekem általa; ez iro-

mány birtoka nélkül el kellett volna hagynom azokat, kiket legjobban szeretek e világon, s távol tőlök ösmeretlen veszté-lyekkel szembe szállani; ez a kezemben

kell hazámtól, családomtól, boldogságomtól s szokásaimtól megválni, — itthon maradok s minden rendbe jó ismét.

Ekkor néhány szóval elmondta Lorient-

kiáltá elzékenyülve, — tehát egyszer életemben én is csináltam hasznot, és én is boldoggá tettem valakit, és a sors anyyira kedvezett, hogy éppen azt az egyet-

A VADMACSKA. — (Bodmer Károly rajza.)

levő levél, melyet a postára akartam tenni, hihetőleg halálos ítéletet foglalta magában; már most nem szükséges elküldennem! Hála Lorient apó nagy szolgálatának, nem

nak, hogy e tárcza reá nézve mily fontos irományt tartalmaz.

A koldus gyermekként tapsolt örömeiben. — Az isten áldja meg a dolgát —

len egy embert, a ki jó volt hozzám! — Már most hiszek a gondviselésben!

— És ez a gondviselés mindkettőnknek szolgált — mondá Raymond, az öreg

koldus kezét megfogva, — mert többé nem válnék el egymástól . . . Lorient apónak köszönhetem jóllétemet, s azt akarom, hogy azt ossza meg velem.

ma véletlenségből teszek szolgálatot; ez elég nagy jutalmam, többet nem kívánok. Ha a tárczáját nem vette volna ki a zsebéből, hogy az egyik lapjára ajánló

vissza. Tehát a szerencséje a saját jó eselkedetének a következménye. Csak arra kérem, beszélje el gyermekeinek La Fontaine meséjét, hadd tanulják meg azt az

Teknősbéka-büvölő.

Alarezos gyermek.

Büvészek és szemfényvesztők.

JAPÁNI KÉPEK.

— Várjon csak egykissé — szakitá félbe Lorient, — a polgártárs ez előtt nyolcz nappal, a nélkül, hogy ösmeret volna, részvételt volt irántam és pártfogolt, én

levelet írjon, mely által, mint a régiek mondták, a tüzeimet és a vizemeimet biztosította, akkor nem ösmerhettem volna föl, következésképen nem hozhattam volna

igazságot, hogy az emberek között is éppen úgy van, mint az állatok között: „Gyakran van szükségünk a nálunk kisebbre.”

Az erdő sötétjéből.

A vadmacska és rokona, a kurtafarka, egészen filliú hiúz égővünk párdúcát és tigrisét képezi. Zordonabb égű és szerényebb alakok egymással járnak, voltaképpen az utóbbiak az előbbinek következményei, mihelyt életmódjuk, szervezetük lényegben azonos a forró égű alatt tervező rokonokéval. És valóban a vadmacska szervezete, mozgólatai, életmódja lényegben azonos Keletindia macskaóriásainak szervezetével, életmódjával, és égővünk szerényebb életjelenségeinek keretébe úgy beillik, mint Keletindia tigrise a Jungle rengeteg életébe. Ebből az következik, hogy a macskafélék alak-gazdagságuknak és nagyságuknak tetőpontját az egyenlítő táján érik el, az északi sark felé pedig, úgy alak-gazdagságra, mint nagyságra nézve, mind szerényebb arányokat öltenek.

A hiúz, mint igazi vadmacskafaj, legtovábbra hatol észak felé, de úgy látszik, hogy Kárpátunk vonalain túl már nem megyen. A vadmacskával másképpen áll a dolog, mert bárha mesze hatol is észak felé, előfordulása a hiúznál kevésbé természetesen, lévén egyszerű és madarászó, sokszor épen nyúlászó ő kegyelme egyike azon alakoknak, a melyek eredeti vadsgúróról lemondva, az ember civilizáló befolyásának meghódoltak, s az emberrel együtt el is terjedtek, hogy utóbb ismét hátat fordítsanak az embernek és civilizációnak egyaránt, s mindenféle apró cseprő lény nagy rettegésére, futóbetyárokká legyenek. Mert több mint valószínű, hogy vadmacskánk nem egyéb, mint elvadult házimacska! Nevezetesen az ugynevezett cyprusi házifaj, mely szürke földön tigriszerű fekete csíkokat mutat, s zerte elterjedt, könnyen ott hagyja a ház táját; az erdő szabadságában azután nekierősödik, ivadéka pedig úgy elvadulnak, hogy bármily kis korukban kerüljenek is fogságba, szelidíthetetlen maradnak.

Ha a színezettől eltekintünk, egy vad és házimacska közötti különbség mindössze az, hogy az előbbinek farka végig egyenlő vastagságra, az utóbbinál vége felé kis mértékben vékonyodik. A színezet mit sem tesz, mert evvel épen úgy vagyunk, mint a galambokéval, melyek mint háziállatok minden gondolható tarkaságot öltenek, de mihelyt szabad életre vetődnek, visszaesnek a galambszürkébe, mit templomtornyaink galambjain tapasztalhatunk.

A voltaképeni macskaszin eszerint az, melyet házimacskánk között a cyprusi visel. Tisztságra nézve a vadmacska épen oly mértékben gondos, mint házi testvére, s puha fehére, melyet odvakban, sziklák között, nálunk leginkább az alföld nádasiban készít, válogatott tisztaságra. Nappal alszik, alkonyatkor pedig megkezdí vadászát, mely a cserebogáron kezdve mindent fölöllel, a mi él és legyőzhető; a nyul, sőt az őzgidő sem biztos előle. De mindenekelőtt egyszerű biz ő, s eszerint, ha be is kell ismerni, hogy például egy fácskányosban kártékony, vitatni lehetne kártékonyaságát, jelesen az alföldön, és kivált a Bácskában, hol igen gyakori; mert az itt-ott legyőzött nyul nem ér annyit, hogy jóvá tehetné a kárt, melyet az egész ok, s a melyet a vadmacska megszorít, mert 30 egérmel alább nem igen szokta végezni.

No de azért minden körülmények között realívünk a macskára. A hajtásban mindent elkövet, hogy lopva kisonjon, roppantul figyelmes, de ha érzi, hogy esküdt ellene, a kutya nagyon is nyomában van, fára menekül s ott rendszeren egy vastagabb ágra lapulva farkaszemet néz az alatta csaholó falával. Ilyenkor roppantul hamis a tekintete, a mint ezt képünk igen jól ábrázolja. Megsebezve iszonyu vadsággal védi magát, szőre feláll, különösen a farkán felborzasodik, tühégyes karmai kinyulnak a hüvelyekből s a kiosztott pof mely nyomokat és a derek kopó hüségese arcán, mi azonban nem elég ok arra, hogy a jó eb a végén is ne fértjen hozzá a macska nyakszirtjéhez, mire azután a szoros értelmében ki is rázza belőle az életet. Szaporodása a vadmacskának elég nagy, rendszeren négyet kölykezik, titkon, jó helyen, nehogy a kandur vérszemet kapjon saját ivadékára, mert ez is kiegészítő része a macskatermesztésnek. — A raj, melyet közlünk, a kitinó francia művész Bod mer sikerült műve, a ki a természet mystikus hatását az ő sajátosságos s mindenütt figyelmet keltett modorában tünteti fel.

Hermai Ottó.

Japán hajdan és most.

III.

Szemfényvesztők, erőművészek és utcai komédiások.

Kétségtelen, hogy Japán fővárosának, „O-Yeddó“-nak, vagyis „nagy Yeddó“-nak másfél milliónál is több lakosa van, és a város nagyobb területet foglal el, mint maga London majdnem három millió lakójával. Yeddót északnyugatról délkelet felé az „O-Gawa“ (nagy folyó) szeli keresztül, mely a várost két egyenlőlten részre osztja. Északkeleti felét, Honda városrészt, számos csatorna hálózza be s a többi városrészek is gazdagon el vannak látva természetes és mesterséges csatornákkal.

Az európai, a ki először lép Yeddóba, mindjárt első tekintetre nagyon meglepheti az a szerfölött élénk tarka-barka népsokaság s az a folytonos sürgős-forgás, mely ez érdekes város csatornáin és utcáin uralkodik; a mit lát és hall, minden oly idegenszerűnek, sajátosságosnak tünik föl előtte. Látja, hogy egy magas foku, egészen sajátos polgársággal küszködött áll itt, egy oly nép között, mely ritka értelmi fejlettséggel és termékeny, élénk szellemmel dicsekedhetik, s szorgalmas és ügyesség által Ázsia többi népeit utolérhetetlenül megelőzte. Japán lakói megérdemlik a „kulturép“ elnevezést. Életük mozgalmas és munkás; nem az a sivár egyhangúság jellemzi azt, mely a Kelet többi nemzetét úgy szólva örökös természetesen kárhoztató; az ország története is, mely napjainkban teljesen új korzakra kezd lépni, változatos s eseménydus, mondhatnók: viharos.

Yeddó utcai érdekes, élénk látványt nyújt, melyek a város e tekintetben is versenyezhet bármely nyugati fővárossal. A japáni bármily szorgalmas és tevékeny is máskülönben, szereti a mulatságot és időöltést; számtalan ünnepe van, melyek többnyire a vallásos élet mozzanataira vonatkoznak, de másféle mulatságokban sem látunk hiányt sem nappal, sem éjjel. A japáni mulatságok és időöltést talál a köztéren, a templomokban és azok körül, bódékban, szinkörökben és színházakban, s mindez nagyon kevésbé kerül, a mi a nagy tömegre nézve lényeges körülmény.

Az ilyen piaci és utcai mulatságok közt, melyek a népet olesó díjért gyönyörködtetik, az első helyet mindenesetre a vándorbüvészek, szemfényvesztők és erőművészek mutatványai érdemlik. Pár év előtt Európának is volt alkalma megbámulni a japáni szemfényvesztők és erőművészek valóban rendkívüli művészetét, pedig azok a társaságok, melyek néha hozzánt vedőnek, csakis harmad-, legfeljebb másodrangúknak mondhatók. E művészek olyanok azokhoz képest, kik a Szibajában (Yeddó legnagyobb színháza) bámulatjáték ügyességüket, mint milyenek a mi vidéki színtársulatok tagjai a nemzeti színház tagjaihoz hasonlítva. Mind e költénczások, büvészek, vándor komédiások, szemfényvesztők — s ki tudja, hogy még mennyi mindenféle nevük van! — száz- meg százféle módon tudnak „művészkedni“ úgy trapezen, mint abroncon, kis büvészpálcza vagy hosszú pózna segítségével, rövidebb vagy hosszabb létrán, kötélben, vagy golyókkal, karikákkal, theás csézzekkel stb. Szemfényvesztő fogásai eredeti japáni fogások, melyeket ők nem külföldiekől sajátítottak el, s a gyorsaságnak és ügyességnek, a melylyel azokat véghez viszik, az egész föld kerekén hiába keresnők páriát.

A legkitűnőbb művészek többnyire csak Yeddóban lépnek föl. A közönség főleg azokat szereti, a kik a legkülönbözőbb természetű mutatványokat egészen készített hamis orr segítségével véghez, mely hamis orr alkalomszerűleg bámulatosan meghosszabbodhatik. Hasonló műfogásokot csinálnak bambusz-botocskák segítségével is, melyeket igen ügyesen tudnak ábrázatok közepén fölállítani. Egy férfi hanyatt fekszik a földre; egy gyermek az egyik lábával orra hegyére áll s egyensúlyban tartja magát, míg saját orrán egy napernyőt állít föl. Ugyanekkor a férfi egyik lábát fölté nyújtja, egy másik gyermek orra hegyével a talpára áll s lassanként a magasba emelkedik, miközben mindkét lábát a levegőben lóbázza. E helyzetben több percig képesek megmaradni. Az a büvészet pedig, melynél a hamis orr bambusz-pózna helyettesíti, oly megfoghatatlan, mesés valami, hogy Humbert, svájci nagykövet, az

egészet hihetetlennek tartaná, ha saját szemével nem látta volna.

A szemfényvesztő társaságok Tengut tartják védzentjöknek; főismertető jelök: meszteresség hosszú orr, két szárny, kard és hirnök (herold-) öltözet.

Nem kevésbé érdekesek azok a büvészek, kiket a mi szemfényvesztőinkhez, ugynevezett „changeirozó művészeinkhez“ hasonlíthatunk. A legkitűnőbb e fajta művészek főleg a Jamasztatérben mutogatják magukat, melyről később mi is bővebben fogunk szólni. Néha-néha művészi kirándulásokat tesznek a nevezetesebb vidéki városokba is. Van Polsbroek, hollandi követ, egy ily társaságot egyszer magához rendelt bent lakába, hogy nagyobbára újonnan érkezett európai vendégeit valami meglepő mulatságban részesíthesse. Humbert dolgozó szobája közvetlenül ama nagy terem mellett volt, melyet ideiglenes színpaddá alakítottak át. Mindkét helyiségből ajtó nyílt az erkélyre, mely utóbbi öltözőül szolgált a művészek számára, kik nem sokat törődtek azzal, hogy előkészületeiket idegenek is láthatják.

A társaság hat férfiből, négy zenészből s néhány szolgálóból állott. Egész művészi készletük magas három lábú székekből, csinos, igen alacsony és vörösré fénymázolt asztalokból, nagy porcellán vázából, több kisebb-nagyobb réz-szekrényből s feketére vagy fehérre festett faladékból állt, mely utóbbiak fiókokkal s titkos kihúzókkal voltak ellátva. Ezeket kívül volt náluk néhány viaszgyertya, gyertyatartó, egy kis laterna magica (búvós lámpa), több porcellán csésze, mindenféle bábu, szalag, turbán, kötél, papír, legyező, sip, kard s egy rakás keringő korong; ezek közül több levelestől nagyságra, néhány pedig csak akkora volt, mint egy dió.

A zenekar igen egyszerű volt s valami nagyobb művészetre, úgy látszik, maga sem tartott igényt; földadata csupán abban állt, hogy adott jelre a nézők figyelmét elfoglalja, vagy a közönséget értesítse, hogy mikor lép ki a legkitűnőbb művész, hogy beszédet tartson és tudat adja, miszerint most már a meglepő műdaraboknak egy újabb szakasza kezdődik.

E műfogásokat Humbert a legmulatságosabb szemfényvesztések sorozatának nevezi, melyeket ő a legnagyobb élvezettel nézett végig. Az erőmutatványokat és szemfényvesztő átváltatásokat kivéve — írja Humbert, — melyekben a művészek valóban bámulatos ügyességet tanúsítottak, az egész előadás elejétől végig nem volt egyéb, mint annak kigunyolása és neveltségessé tétele szóban és tettben, a mi a nézők előtt annyira csodálatosnak és meglepőnek tünik föl. E művészek a maguk nemében utolérhetetlenül tökéletesek; mindent a leglemésőbb módon tudnak előadni és minden mutatványuk a legelőkeltebb észlelésről tanuskodik; áll ez főleg a jelmezekről és díszítményekről, a butorok és gépek elrendezéséről. Míg a művészek dolgaikat ünnepélyes komolysággal végzik, mozdulataikból a kellem s a meglepő komikum soha sem hiányzik. Különösen feltűnő és nevezetes az a mód, melylyel az egyes mutatványokat ugyazóval észrevétlenül vezetik át a másikba, s ezáltal mintegy összekötik egymással; az átmenet oly ügyesen van keresztülvéve, hogy a nézők egészen természetesen találják. Például egy férfi oda ül egy vasgyertyatartó elé; egyik kezével nélkülözhetetlen legyezőjét mozgatja, míg a másikba egy gyertyát vesz; ez utóbbit földobja a magasba és újból kifogja, a nélkül, hogy a gyertya lángja elaludnék; azután egy dal ütemére ugráltatni kezdi kezében mint valami golyót, s a gyertya még mindig ég. Ekkor a gyertyát ismét helyére teszi s azalatt, míg azt elfújta, ismét megmozdítja legyezőjét, s az eloltott gyertyából hatalmas vizsugár lövell ki, melyet a büvész egy porcellán csészébe fog fel.

Egy másik férfi szőnyeggel beterített alacsony szék előtt terdel, a melyre két nagy papírlámpa világa vetődik. Két csinos kis bábut vesz elő s ezek a székeken mindenféle komédiát játszanak, ugrálnak, táncolnak stb. A két bábutól észrevétlenül négy lesz a nélkül, hogy a büvész csak meg is mozdult volna helyéről. Mikor e mutatványt vége van, a bábut egy másik férfinak adja át, ki azokat egy szekrénybe rakja, ő maga pedig aközben igen ügyes átlátózkodási jelenetet visz végbe. Addig játszik öltönye bő s hosszan lenyuló ujjával, míg azok

egészen szárnyakká alakulnak át s ekkor egy perc alatt egyik papírlámpára ugrik; ezen aztán lábujjhegyen több percig áll mozdulatlanul. Míg ez történik, segéde ismét kinyitja a szekrényt, melybe a bábut helyezte, de azok helyett pompás ebédet szed ki abból! Kivesz mindenekelőtt egy theás kannát, mely tálczára van téve, s a közönséget theával kínálja. A csésze csordultig tele van, de ha valamelyik néző kezébe veszi, teljesen üres az. A művész teszi magát, mintha szörnyen bámulna e miatt és ajkához érteti a csészt, de undorral fordul félre, mert a csészéből egész raj légy repül arczába.

A keringő korongoknál szintén bámulatos ügyességet tudnak kifejteni. Pálczák gömbölyű oldalán, kardélen, késhegyen, ujjhegyen, orron, fejköz tetején, szóval mindenütt meg tudják táncoltatni az egyszerű forgásnak indított s egész előadás alatt folytonosan keringő korongokat. Egy vízzel feltába lotuszlevelet tesznek s a büvész fölragad egy korongot, mely bámulatos sebességgel forog, rá teszi a lotuszlevélre, s a korong azon is addig forog, míg egyszer pompás vizsugár lövell ki felső csucsából.

A műsorozat egyes szakaszai közt fennmaradó szüneteket a művészek mulatságos intermezzókkal töltik be. Azután leülnek egy fehér papírszönyeg-fal mellé s arra ökölnyi kiháni betűket festenek. A legtöbb és meglepőbb műfogást legyezőjök segítségével mutatják be, melylyel oly ügyesen tudnak bánni, hogy az ember a szó valódi értelmében bámulattal telik el mutatványaik láttára. A művész a közönségnek nagy, nyitott legyezőt mutat, mely jobb tenyerén egyenesen föl van állítva; ezt hirtelen a levegőbe dobja föl s balkezeének mutatójára hegyén fogja ki azt. Ezután leül, meglegyinti magát legyezőjével maga felé s öltönye ujjából egész csapat kis bábut ráz ki, melyek a közönség előtt illő tisztelettel meghajlítják magukat s gyorsan eltűnnek — senki sem tudja: miként és hova. Erre a művész lehajlik s legyezőjét, melyet kezében tart, összevonja. Eközben a feje teljesen eltűnik s a mikor ismét láthatóvá lesz, óriási alakot ölt magára; pár perc után a fő újra visszakapja eredeti alakját, de akkor három-négy példányban jelenik meg. Akkor nagy korszot tesznek elébe s a fő annak keskeny nyakából emelkedik föl s a szoba felső részén fölállított felhők között csakhamar eltűnik.

Az is nagyon mulatságos, — írja tovább Humbert, — mikor a művész, látszólag egészen gondatlanul, egy iv papirt több négyzetletű darabra szétvágja, melyeket aztán a levegőbe szór szét, s azokat legyezőjével szüntelenül kergeti, s lassanként egész sereg apró madárú változtatja át, melyek ide s tova röpkednek s mily meglepő az is, a mikor egy papírdarab lepke alakjában repül ki tenyeréből s folytonosan feje körül repked s mikor úgy tesz, mint ha meg akarja fogni, tova száll tőle. A lepkét sehoggy sem tudja elfogni; pedig az néha legyezőjére is leszáll, de ismét tova röppen s egy virágokrétn pihen meg. Onnan megint a levegőbe száll, de már nem egyedül, hanem egy másikkal s a két pillangó együtt kedves játékot űz a légtérben, üldözik és ügyesen kikerülnek egymást. Hanem a művész utóljára mégis elfogja és egy szekrénybe zárja őket, a melynek fedelét rájok csukja. Mikor aztán a szekrényt kinyitja, mindkettő újból kirepül s megint megkezdik játékukat, most még nagyobb élénkséggel. Nagy nehezen ismét elfogja őket a művész egy kézzel s mind kettőt egyszerre s nagy diadallal mutatja meg őket a közönségnek; de mikor kezét fölnyitja, mi jön ki abból? Egy kis aranyárga, könnyű porfelhő. Nagyobb képünk a Humbert köayve után most ismertetett japáni büvészársaságot tünteti föl teljes működésében.

A japáni rendőrség igen türelmes, úgy hogy idegen művészeknek is engedélyt ad művészetük bemutatására, nemcsak vidéken, hanem a fővárosban is. E többnyire alsóbbrendű piaci komédiások főleg Korea felszántóit vetődnek Japánba. Alsórendűeknek mondottuk őket, noha nem közönséges művészetet s türelmes kiváncsítást ahoz is, hogy valaki vagy tíz-tizenkét kisebb-nagyobb tekenős békát kellően figyelmeztetni és betanítani tudjon, mint a képünkön látható öreg büvész tette. A tekenősbeka-büvész az egész mesterséghez csupán az ércz tam-tam (dob) hangjával kísért ütemszerű éneklést használja; holmi kényserítő eszközzel itt úgy sem

sokra mehetett volna. Úgyes tanítványai kötélen mászkálnak és táncolnak s különböző mozdulatokat tesznek és utóljára minden emberi segítség nélkül egy alacsony asztalra másznak föl, olyanformán, hogy e jámbor állatok közül a nagyobbak hidul szolgálnak a kisebbeknek s utóljára mindnyájan három-négy halomná bujnak össze, mintha megannyi kavicsdomb képződött volna belőlök.

Hogy a japániai mindenféle testi ügyességben és szemfényvesztésben annyira otthonosak, nem csupán az ügynevezett művészek, hanem a közönséges emberek is, abból magyarázható ki, hogy már gyermekkorukban rendszeren tanulják a testgyakorlat és tornaszatot s a gyermekek, mint harmadik rajzunkon látható, már korán megszokják az ügyes fogásokat igénylő komédiázást. Róka alárczot öltönek magukra s mindenféle büvészmutatványokat igyekeznek utánozni, úgy hogy utóljára maguk is félbűvészekké lesznek.

Ellenőrizhetjük-e az időjárás?

Az idei nyár sok meglepetésben részesítette az északi félgömb lakóit. Rekkenő meleg, szárazság, heves viharok, jégesők, aztán hideg légáramlatok s ismét rendkívüli forróság, ritka kedvteliséssel váltakoztak július és augusztus hónapokban. Míg Európa délnyugati felében a legborzasztóbb árvek pusztítottak, addig északon és keleten a nap égető heve roppant erősségeket hamvasztott el, ha hitelt adhatunk az orosz lapok tudósításainak. Július végén s augusztus elején hazánk sem volt ment az időjárás e valóban apríliis szölyeitől. A magas nyári hőmérsék hirtelen alászállott, és jelenleg is, noha néhány nap előtt még alig tudtunk hova lenni a nagy melegtől, oly hűvös napjaink és esteink vannak, melyeket augusztus végén vagy szeptember elején alig várhattunk volna. Hosszan tartó hűvös időjárás és esőzések nyár folytatában oly természeti tűnemények, a melyek méltán kihozhatják sodrából a legtűrelmebb természetű embert is. A folytonos munkával élő városi embert, ki hónapokkal előbb számított egy kis nyári szünidőre a szabadban; a fiatal nőket, kik türelmetlenül várták a kellemes fűrdőidényt, — szóval mindazokat, kik a nyári napokat nem is tudják derült, mosolygó ég, gyöngéden suttogó enyhé légáramlatok, napfényben ragyogó vagy szelid árnyban borongó halmok és völgyek nélküli képzeli; a kik megszokták a kristálytisza, átlátszó hullámu tavak tükrén csónakázni, susogó erdők üdözőlombjai alatt álmoldozni, az egymást kergető nyári felhőknek illatos rétekre vetődő árnyaiban gyönyörködni: az ilyen nyári emlékekhez, az ily elragadó jelenetekhez szokott jámbor halandót bizonyára szerfölött kellemetlenül érinthetik a természeti hatalmaknak olyatén kegyetlen játékaik, melyek a szép nyár helyett a zordon tavasz-élőre vagy őszutóra emlékeztetik.

De mindezek csak csekélyebb jelentőségű példák ama küzedelemből, melyet a fölöttünk szarnokoskodó természeti erőkkal vivni kénytelenek vagyunk. Önkéntelenül tolakodik lelkünk elé ama merésznek látszó kérdés, hogy vajjon él-e emberiség öröke az elemi hatalmak feltétlen kegyelmére lesz-e bízva? Örökké alá leszünk-e vetve a rohanó árveknek, a pusztító viharoknak, pörkölő szárazságnak, és az emberiség élete, a míg a világ fennáll, sohasem lesz-e egyéb, mint örökösen tartó kétségbeesett küzdelem az őt környező elemekkel? Tehát annyira tehetetlenek, alárendeltek vagyunk e tekintetben? A történelem és az eddig tett sajnos tapasztalatok azt bizonyítják, hogy valóban tehetetlenek, a természeti erőnek föltétlen alárendeltjei vagyunk; de itt-ott akad egy-egy vakmerő lázadó, egy-egy merészebben gondolkozó fő, ki azt bátorodik állítani, hogy az időjárás bizonyos félreismerhetetlen viszonyban áll az emberrel és hogy az egész emberiség egyesült akarata és törekvése, föltéve hogy böles vezetése alatt áll, az időjárás rendtelenségeinek és szeszélyeinek módosítására — habár egyelőre nem sokat is — de valamicskét mindenesetre képes volna tenni. Amennyiben például tény az, hogy az erdők nem csekély befolyást gyakorolnak az esőzésre, továbbá, hogy a villanyos áramlatok a vaspályák sinutait követik, s végre hogy az országos felhőzetek, hol az ember a polgárságot meghonosította, a légkör nedvesebbé válik és

gyakori esőzések állnak be, — mind e kétségbevonhatatlan jelenségekről némely „ábrándozók“ úgy vélekednek, hogy azok egy egyszerű és hatalmas tudomány előszavait képezik, oly tudományt, mely nemcsak a szelek és felhők törvényeinek gondos megfigyelésére és megállapítására, hanem egyszerűsággal annak kimutatására is van hivatva, hogy azoknak járása és iránya miként volna módosítható, vagy épen kormányozható. Milyen pompás egy állapot lenne az, ha valaha elérhetnők! Majdnem jól esik lelkünknek, ha elképzeljük, hogy minő üdvös változásokat eredményezne az időjárásnak e reménybeli új rendje; például, ha rajtnak állana, hogy rendeznők be a nyár időjárását, hogy három egész hónap alatt egyetlen esős napunk se legyen, s csakis éjszakai csöndes esők üdítnek fel a növényzetet és vernék el utainkról az alkalmatlan port; az év többi részében pedig csak minden tizedik nap esnék eső s a viharok is csak időszakonként fordulnának elő, mint péld. vasárnapjaink. Nem nehéz elképzelni sok szép dolgot, a miket mind az időjárás új rendjének köszönhetnénk, de a meddig a tudomány arra is nem tanít meg minket, hogy saját érdekeinket mindig a közjóknak rendeljük alá, a sokféle és egymástól nagyon eltérő oajtások és következtések miatt bizony aligha eljutnánk a várt eredményre. Bizonyára volnának sokan, kik a „szép havat“ egészen számítónak a természet háztartásából, míg mások a meglevőnél is többet kívánnának belőle; némelyek valamennyi szelet és vihart nyári zephirekké degradálnák, míg mások a bömbölő orkárokban szeretőnek gyönyörködni; s más apróbb részletekben is „a hány fő, annyi különböző vélemény“ lenne.

Egyelőre azonban legjobb tudomány az időjárás ellen: egy kis bölcsesség; — az elme- és kedélyállapotnak az a ritka neme, a mely képezzé tesz minket arra, hogy mind foglalkozásainkat, mind mulatságainkat mindenkor a minket környező viszonyokhoz alkalmazzuk, s a helyett, hogy a viharokra és az időjárás egyéb mostohaságaira boszánkodnánk, inkább élvezetet igyekezzünk szerezni azokból magunknak. Biztosíthatunk mindenkit, hogy ezzel a tudományal — jobbnak hiányában — megbiztosabban megfékezheti az időjárás kellemetlenségeit.

Sámi Lajos.

Színvakság.

Az emberi szem fogyatkozásai között nem utolsó helyen áll az ugynevezett színvakság, mely főleg a festézzel foglalkozókra nézve igen komoly következményű lehet. Vannak szemek, a melyek a három alapszín közül (Young és Helmholtz szerint: vörös, zöld és viola, Maxwell szerint: vörös, zöld és kék) valamelyikre nézve vakok, vagyis az említett színek is úgy módosulnak, hogy az a rész, melyet illetőleg a szem vak, egyáltalában fel sem tünik s a színvakságban szenvedő szem csupán a többi színeket és színvegyületeket láthatja. Teljes színvakságban egy festőnek sem volna szabad szenvedni, mert az festményeiben azonnal minden épszerű embernek föltűnik. Ellenben kisebb foku színvakság festőknél is gyakran fordul elő s például egy német tudós, Liebreich több képet látott egy oly festőtől, ki a vörös színe nézve kábított mérvű színvakságban szenvedett, úgy hogy az illető művész csakis az élénk vörös színt tudta fölismerni, s már a homályosabb vörös árnyalatok zöldnek látta. E képeken a házak fedelei azon az oldalon, melyre a nap süttött, vereksek, az árnyékdoldalon pedig zöldek voltak.

A színvakságnál még gyakoribb az a jelenség, mely szerint a színek fölismerése, ember életkorának előhaladottságával egészen megváltozik, még pedig azáltal, hogy a szem kristálylencséjének színében változás áll be. A szem lencséje az öregeknél többé-kevésbé meg szokott sárgulni. A hol e színváltozás nagyobb mérvben mutatkozik, a tárgyak körvonalaik fölismerése csak oly éles, mint azelőtt volt, de a színek s általában minden fény oly változást szenved, a melyről azonnal meggyőződhetünk, ha gyöngye sárgára festett üveget tartunk szemünk elé. Legfeljebb az a változás, melynek folytán a halványkék színt épen nem vagyunk képesek többé felismerni. Az oly festők, ki ebben a hibában szenved, a mely az évek folyamában igen lassan s észrevétlenül szokott kifejlődni, képein minden kéket túlságos

erősen fog kiemelni, s az egész festménynek, a mely saját szemlencséinek sárga színe miatt sárgás színezetben tűnik föl, kékes árnyalást fog adni, mert ő csak ekkor látja festményét a maga természetes színeiben. Ily kékes képeket gyakran láthatunk oly festőktől, kik már hatvanadik életévüket átlépték, s Liebreich Mulready képeit hozza fel például, ki — a mint mondják — későbbi festményeinek majd kivétel nélkül violakék színezetet adott. E képek gondos megfigyelése azonnal megmutatja, hogy azok az említett híres angol festő szemlencséinek megsárgulása következtében jöttek létre oly színezettel. Ez állítás helyes voltáról akkor is könnyen meggyőződhetünk, ha egy ily képet sárga üvegen át szemlélünk, mert ilyenkor a szemgyengesség folytán előállt modorosság eltűnik s a kép maga természetes színeiben áll előttünk.

Pusztai csárda.

Minden gyermek elsodálkodik rajta, mikor először észreveszi, hogy a lónak van anyji esze, a mennyi ahhoz kell, hogy megítélhesse: vajon hazafelé haladnak-e gazdájával, vagy távolodnak az otthonról. Hát még mennyire bámul ak-

PUSZTAI CSÁRDA. — (Frigyés rajza.)

kor, mikor látja, hogy a ló minden helyet jól ismer, a hol gazdája otthon érzi magát. Mint a talyigás koldus számára tudja, hogy minden ház előtt meg kell állni az alamizsnák elvételének okáért: épen úgy tudja a borivó ember lova, hogy korcsmát a faluban, csárdát a pusztán elkerülni nem volna természetes dolog. Meglehet, a szegény lovak azt gondolják, hogy a gazda irántok való gondoskodásból tart pihenőt: hadd iganak egyet a kútnál, pihenjenek és harapjanak egy keveset az állás alatt; hanem a korcsmárosok és korcsmárosok már jól tudják, hogy a gazda maga is szomjas és a bonyaku üvegek közül egyet-kettőt üresen hágy, mielőtt tovább indulna. Ha történetesen társra talál, természetesen még tovább is ott felejtí magát az X-es lábú hosszú asztal mellett.

Ha a lovak el vannak fáradva s az üres koscsit is nehezen vontatják: milyen jól esik a gazdának, hogy lelkiismeretét elaltathatja ilyenképen: „Szegény pára dögök! csak nem nyuzhatom meg hazáig! Be kell térnem, hadd fújjak ki magukat egykissé s azután pihent erővel még előbb haza érek, mint különben.“ — Hát még ha fergetek közeledik! No, akkor meg már épen embertelen állatkínzás volna a szegény lovakat a viharban ütni-verní: zivatar elől menekülni kell a legelső csárdába, mert a felhőből ugyan

soha ki nem olvashatni, mit várhatni tőle: csendes esőt-e vagy jégzajort? Ott a csárda, várd el a végét s majd meglátod.

Nem hiába, hogy költői tárgy a pusztai csárda, melyet a költők (kivált Petőfi után) és festők egyaránt szeretnek; de hasznos valami is az alföldön és minden terjedelmes pusztán Magyarországon! Enni ugyan nem kapsz benne semmit, — de hát minek is? Avagy nem azért teremtette isten a tarisznyát, hogy abba (ha diák ember vagy) édes anyád sült ludat, vagy kövesztett sunkát helyeztessen, avagy pedig (ha földmives ember vagy) feleséged egy kis hagymát, sajtot és kenyert tegyen számodra. Bezzeg meg is járod, akár diák vagy, akár földmives, ha a csárdára számítász eledel dolgában. A csárdás, a mint az udvaron leugrol és megszólítod, épen nem biztat, hogy kaphatsz valami harapnivalót, s a csárdásné, ha ad valamilyet, csak irgalomból adja, mert tudja, hogy ő nem szakácsné; neki nem tiszte étellel traktálózni; ő csak csárdásné, a ki a „karcos“-ból minden időben szívesen szolgál. Nem is éhét elverni, hanem szomját eloltani törekszik az a nagy karimás kalapu bácsi is, a ki azon a kocsin ül s három lovát a csárda felé biztatja. Hiszem, hogy nem is fog megsalatkózni.

Egyveleg.

A példa vonz. Webb kapitány, a ki közelebből átusztta a Csatornát, egészen dívatba hozta Angolországban a nagyobbszerű uszásokat. Így közelebből egy uszómester fiatal, 14 éves leánya, Miss Beekwith, egy óra és öt percz alatt Londonból Greenwicheg uszott, a mi jó öt angol mérföldnyi távolság. — Ugyancsak Webb kapitány nagyszerű uszására vonatkozólag azt írja a párisi „Figaro“, hogy az egész nem nagy mesterség volt és teknősbéka-olaj segítségével bárki megteheti. Az említett lap különben attól fél, hogy Webb hőstette nagyon föl fogja ébreszteni az uszástani vágyat s vállalkozó szelleműekké teszi az embereket a vizen, a minek az lesz a következtése, hogy a vízbe fulltak száma évről évre növekedni fog s ezért az erkölcsi felelősség Webb kapitányra fog hárulni.

Ceylon őslakói nagyon eredeti emberek lehetnek. Hartshorne a mult hetén a „British Association“-nak Bristolban tartott ülésén egy értekezésben a többek közt azt mondja róluk, hogy a sziget belsejének roppant erdőségeiben elrejtve élnek s majom és más állatok husával táplálkoznak, melyeket nyílakkal ejtenek el. Számlálni nem tudnak és a színeket sem tudják egymástól megkülönböztetni; sohasem mosdának s eiholt barátaiak szellemeinek áldozatokat szoktak felajánlani; sohasem nevetnek, s azt hiszik, hogy haláluk után ördögökké lesznek. Valószínűleg e nép az egyetlen barbár törzs, mely árja nyelven beszél.

Siam konzervatívjei között roppant ingerültség uralkodik mostanában, mert valaki megszüntetni javasolta azt a régi törvényt, mely szerint a férjnek joga van feleségét zálogba tenni vagy szerencsejártékon eljárszani.

Uj elmélet a napfoltokról. A nap foltjait gondos észlelés tárgyává tette Lucknow-ban (Kelet-India) egy csillagász, ki azokat egy 40 láb hosszú távcső és a színképelemző (spectroscop) segítségével hosszasan vizsgálván, határozottan kijelenté, hogy ama terjedelmes foltok nem egyebek, mint óriási lovas és gyalog hadseregek, vasuti vonatok, gőzgépek és gőzhajók, mely utóbbiak kereskedelmi és hadi célokra szolgálnak, természetesen kísértetve az általok kibocsátott nagy füsttömegektől is. A kisebb foltok meg omnibuszok, bérkocsik és magán fogatok felső részei a felbők vont ernyőkkel, továbbá fekete selyemesernyők, melyeket a gyalog menők hordanak stb. Mindezek bizonyos meghatározott irányban mozognak előre s úgy tűnnek föl, mintha alsó részükkel a nap felületére volnának fölragasztva. A tudós indiai csillagász a nagyszerű felfedezését a londoni „Graphic“ jutatta Európa tudósaira.

A csök.

(Népszokás.)

Mondják „paszitanak“ is; érthető irodalmi nyelven pedig keresztelői áldomás a neve.

Mert nemcsak a párducz-kaczagányos és hétszilvafás nemes urak, de a szegény nép is valóságos vérszerinti utóda régi dicső eleinknek, kikről meg van írva, hogy akár tanácskoztak, akár hadakoztak, akár törvényt láttak, akár restoráltak, a vége minden dolognak csak a lett, hogy: fecerunt magnum áldomás!

Hogy ne lenne hát áldomása annak, mikor a házhoz belát az isten áldása. Mert így hija a szegény nép azt az örvendetes eseményt, mikor egy új kenyérfogyasztó érkezik a gólyapostán. Azt szokás erre mondani: ha adott az isten kis nyulat, természet számára füvecskét is. Azért isten áldása a kis gyermek a népnél. Ismerek sok olyan uri házat, a hol selyem-bársony több van végszámba, mint a szegény ember kunyhójában vászón vagy gyoles rőtszámba, — mégis úgy mondják az unjon érkeztetnek, hogy isten átka.

De én most csak az isten áldásáról akarok beszélni.

Különben a magyar ember gondja már akkor kezdődik, mihelyt a gazda kiveszeli, hogy a gólya kóvályog a ház körül. Kezdődik pedig a koma-választással.

Ez pedig nem oly könnyű dolog; mert a magyar ember nem igen komázik mindenki fiával, s azt ugyan megválogatják, hogy ki tartja a ház új vendégét keresztvize.

Talán az az egyetlen közmondás nem állja meg a sarat, a mit a nép a sógor és komáról mond: „sógorság, komaság: nem nagy atyafiság!“ Mert a ki a népet ismeri, nem tagadhatja, hogy a magyar ember bizon nagyon is atyafinak tartja a keresztkomákat.

Különben ezt a magyar egyházjog rendelkezése szerint is igen természetesnek találjuk, s ritka dolog, hogy keresztzülék gyermekei egymás közt házasodnának. Mikor a pap házasságot hirdet, a szószékről kérde meg a népet, hogy nincs-e az összeadó pár között valami atyafiság, sógorság, komaság? s a ki ilyet tudna, tartozik az anyaszentegyháznak följelenteni.

Bármi legyen oka: anyyi tény, hogy a keresztfiú és leány az ő keresztzüléit második züléinek tartja, s valóságos fiui szeretettel és ragaszkodással huz hozzájuk.

Mindez pedig csak annyiban tartozik a „csök“-höz, a mennyiben a komaválasztás fontosságát illusztrálja.

A kinek aztán megvan a komája, az nyugodtan várja az isten áldását, melynek megérkezését a komaasszony már nélkülözhetetlen segítség.

Sőt van rá szükség már egy-két nappal előbb is, mert ő neki kell megkészeníteni a „szunyogháló ággyat.“ Az ággya menyezetet készít valóságos uri formára; csakhogy a csipke helyett szunyogháló függönyvel. Már ebben a magyar ember nagy arisztokrata, persze csak szerény módja szerint; de azért nincs oly szegény ház, a melyben a ház szemefényét, a jó asszonyt „a legnagyobb óra“ menyezetes ággyban ne találná.

Mikor a kis vendég megérkezik, megint a komaasszonyé a legtöbb dolog. Csupa szemfülni kell lennie; ha négy keze, négy lába volna, mindeniknek megvolna a maga tennivalója. Legelső dolog: egy fokhagyma gerezdbe köst szurni s azt a beteg anya párnája alá dugni, hogy a gyereket ki ne váltsák a roszak. Azután három keresztet írni a kéménybe szentelt tűmjénnel, hogy mindig elég teje legyen a gyere-

reknek; leginkább pedig, hogy az új szülöttet senki meg ne lássa addig, míg az általa varrt korozsma ing rajta nincs, mert könnyen megverhetik szemmel.

Legnagyobb gondja azonban a kis világpolgárt a keresztelői ünnepélyre a lehető legsebbebb felöltöztetni; mert az már mindig a keresztzülék dicsérete, ha a gyerek szépen föl van pántlikázva.

A fugyerekekkel a keresztapa, a leánynyal a keresztanya megy a templomba; előbb azonban az ajtó mögé három marék korpát kell beszórni; meg a kendő rojtából három szalát a pitarajtótól az utcaajtóig, a szentháromság nevében elszórni, hogy a gonosz ne ártsón a betegágyasnak; mert a roszak addig sokféleképen erőt vehetnek az anyán és gyermekben, míg a gyerek pogány s nincs megkeresztelve.

Node ritka dolog is, hogy baj essék, ha a komáasszony ügyesen érti a dolog sorát; s rendesen semmi ok sincs a bánkódásra, mikor az összehívott vendégsereg megérkezik a „csök“-re.

De tele is van rakva az asztal lábaskakad-tig; mert, különösen ha első a gyerek, bizon megnézik a ház tájékát, hogy a komáasszony kinyult-e a kellőre?!

Ha kinyult, hát annak is csak övé a haszna; mert övé a dicséret.

Etel előtt valamelyik vigabb bátyámuram elmondja, hogy hogyan járt azzal a fiával, a ki a boroshordó mellett született. Az pedig szomorú historia; mert még a napvilágot sem látta, már az apját földhöz verte. Mindezt pedig azért cselekedte, mert pogány volt az ebalelke. Csillagrugó Pista, a vinczellér épen jókor sajtított arra, mert ha az talpra nem állítja, maga jó voltából már nem birt a kölyökkel. Node keresztvize is tart azóta valamennyi hordót, mielőtt a pogány bort bele szűrné.

Van ezen persze nevetés, de nagy; ámbár ezt a pórul járt apa már anyi keresztelől elbeszélte, hogy utóljára maga is komolyan elhiszi.

Még a gyerek-áldás is asztalalótti dolog; az pedig abból áll, hogy a bábaasszony az új világpolgárt leteszi a szoba közepére s először valami gyerekmelket kell fölemelni s jó magasra tartani, ha ugyan lehet egyet az udvarról csalni, mert a ki gyerek a csökön akad, az most mind a kutat lesi, a honnét a bábaasszony a kis babát merítette; vagy a gólyát a kéményen, a kiről föl nem tettek volna, hogy olyan nagy mester legyen, s még a gyerekhordáshoz is ért.

A gyerek után végre az öregek emelgetik föl a pólyabelt a földről, s kívánják neki, hogy „az isten a mi Pistánkat ilyen nagyra növesztesse la!“ Ha a kis gyereket a fölemelgetésre sirni kezd, akkor pap lesz belőle, mert magasról prédikál.

Az emelgetés után aztán következik egy kis tréfa. Valamelyik vendég elkiáltja magát, hogy: Jézus Mária, elveszett a gyerek!

Van aztán zürzavar s leghamarább a bábaasszonyra fogják, hogy kiöntötte a fűrdővel. Keresik aztán mindenfelé.

Egyszer egy kis macskát hoz bepólyázva, hogy ez a szörnnyeteg itt volt letéve a kémény alatt. Ezt bizon kicserélték a roszak. Van tréfás sirás, jajgatás; míg végre a bába megkeríti a gyereket az ágy alatt, s akkor aztán kiki meg is jutalmazza a vén sibilált örömeiben.

No csakhogy megvan a gyerek, most már asztalhoz emberek!

S az asztal mellett legérdekesebb az áldomásphár vándorlása, melyet a betegágyas asszony izlel meg s a komáasszony köszönt föl először.

— „Örzsébet mondotta, Mária fogantatta, Szent József tartotta édes kis Jézusom növeszt meg ezt a kicsit nagyra!“

Akkor következik a komám uram.

— „Ábrahám hirdette, Dávid énekelte, János keresztelte édes Jézusom tértid meg ezt a pogányt a keresztiségre!“

Ezek után aztán sor és végnélkül megered az alkalmi, komoly és tréfás fölköszöntések árja, a miben a magyar vendégekek olyan gazdagok. Sok áldomás borsos is, de azért nehezelti nem lehet, mert a magyar ember pohár közt elérti a tréfiát.

Ime egy pár:

— „Apád kapálta, anyád trágyálta, kutyám megbérmálta ilyen komisz bort, sohas adj a komádnak, — mint apád.“

— „Még kicsi vagy — csak kicsit; — ha nagybold lesz, csak nagyot — üss a pádra!“

Meg ki tudná annak végét hosszát, mi minden elő nem kerül itt, míg a nagy mázos kanta adja, s nem egyszer bizon az a vége, hogy a nagy vigasságban még a betegágyas is, — uram bocsá! — bekapál.

A csök után pedig nem szokás elfelejteni a beteg asszonyt; hanem a szokásos három hét alatt föl váltva más-más szomszéd asszony, legtöbbször pedig a komaasszony főz a beteg számára gyöngye becsinált csirkét, meg jó asztal szilvát.

Sőt a komaasszony hivatala még itt nem ér véget, mert a fölkelés után is ő kíséri el a komaasszonyt a vátásra a templomba, s ez első ut után nagyon ritkán tesz egyik a másik nélkül utat.

A kis keresztgyermek összefüzi a kettőt elválhatatlanul s hosszú ideig mintegy hasonló jogot tart a keresztanya is a gyerekekhez a saját édes anyjával.

Ruházza, cziczomázza; de különösen a keresztelől kivül még egy korozsmát okvetlenül vesz a keresztgyermeknek; a minek különben annyira el nem szabad maradni, hogy a korozsma ruhához, — legyen az, ha csak egy rőfnyi czicz, vagy vászon, — a gyerek szerencséséjét kötik. Sőt a gyerek a korozsma hiányát meg is isnyli; mert ha beteges kedik, rendesen azt találják okul, hogy még nem kapta meg a korozsmát. Korozsma nélkül meg se halhat.

Bezzeg, a korozsmát becsben is szokás ám tartani, azt csak ünnepi nap látja, s akárhány öreg ember van, a ki dedunokájának is megbírja mutatni, hogy mit kapott ő korozsmában?

Legszébb pedig az egészben az a különös! megbecsülés, a melylyel a komaság a magyar emberről jár; és sok meglett ember férfi éveiben is megcsókolja találkozásakor az áldott kezeket, a melyek őt keresztvizez tartották.

Varga János.

Másodszori kérelem a magyarországi első kőkori maradványok ügyében.*

Szívós nemzet a magyar nemzet Rólam meg azt állítják, hogy erőszakos ember vagyok. Azt tartom, mind a kettő áll; de ha magamat a közös egykedvűség által hagytam volna visszariasztatni, és az első sikertelen felhívás után elkedvelnitetni, sok tekintetben még mai napon is ott állnánk a rok tékizett egyes területein, a hol még száz év előtt állottunk. Ezen tapasztalatok után megpróbálkozom a nagy zöm „vis inertiae“-jével. Meglátjuk, az fog-e kissé mozogni, vagy én fáradok-e ki az örökké ismételt mozgásban?

Fenebbi czim alatt már ezidén fordultam egyszer az olvasó közönséghez; de a „Hon“-ban is irtam jun. 19-én egy cikkecskét: „Mikor találjuk az ember első nyomát Magyarországon?“ — Régészeti érzékem szerint azt hittem, hogy a tudósítások oly sürüen fognak irásztalomra hullani, mint élezlapjainkban a §-ok, instantiák, voxok, stb. Most az egyszer, bár

* Az első kérelem két fejezetet s lapok f. évi 17-ik számában a 265-ik lapon jelent meg.

nem először, igaz, hogy csalódtam; hiában vártam a postát kétszer napjában, — egyedül az egy Széll Farkas barátunk —, ki jul. 27-én irt levelében ezt jelenti: „Halmomra kirándulván, 35 darab tűzkövet szedtem össze, részint a partból, részint a halom felületéről; van ezek közt egy csinos nyilhegy, teljesen ép, és egy kis fűrész, (természetesen mind a kettő kovaköbél). . . . Tegnapelőtt pedig Csépany (Heves-megye) új lelhelyt sikerült fölfedeznem a falun kívül levő téglavetőgödörnél. A Tisza idáig járt ki hajdan, s a gödörk partjai telvék a legvastagabb és legdurvább cserépedényekkel. Itt figyelemre méltó, hogy egy szarvasszárvból készült árat teljes ép állapotban leltem, mintegy 1 lábnyira az ázott gödörben, és a föld felszínén pompás, tűzköbél készült nyilhegyet. Fontos e lelet annyiban, mert Cséparól még ily tárgyak nem kerültek. . . .

Fontos biz ez! Legfontosabb pedig, hogy ön, mint elfoglalt tisztviselő, mint boldog házas, mint nem épen ez offo irodalmár és régész, és ér, vagy inkább érdemesnek tartja a partokon és a téglavető gödörben mászkálni, és ilyen hiábavalóságokat még haza is vinni!

Lelkem sir és gyakran komorságig elszomorkodom, midőn elgondolom, mi minden nem vész el csupán értelmetlenségünk, nem ázsiai, hanem ha így szabad mondanom: új-zeelandi tompaságunk miatt! Nemzeti muzeumunk már régen ott állna a dán és svéd óskori muzeumok oldalán, ha azok, kiket illet, nem tartanák méltóságuk alatti dolognak a nepet mind az ilyenekre figyelmeztetni; mert ennek örökkön örökké az az ismétlődő: „mit tudunk mi szegény népek, mikor erre senki sem tanított bennünket!“

Igaz, hogy bajos innen a központból minden egyes községhez külön-külön szólni, bajos még a hatóságok is az egész országba szigorú rendeleteket e tekintetben kibocsátani, hogy elolvassák után (vagy még előtte is) rendesen félre tétessenek; hanem még így sem lehetetlen az, mit Európa más mivelt nemzetinél a papok és tanítók oly világos sikerrel véghez vihettek, mit nálunk is az ősiségek lelkes barátai már elérték, mi az értelmiségnek csak egynehány jóakaratu szavába kerülne.

Hány urfele van nálunk, legyen az birtokos, gazdatiszt, pap vagy tanító, ki a földmivelés, az árkolás, a vadászat alatt kénytelen a környéket, pedig nyitott szemmel, bejárni; sokat figyelmeztetnek a munkások a leletekre, sok pásztor játszadozik azon tárgyakkal, melyek ránk nézve valódi kincsek; — és mégis szemét gyanánt elhanyagolja, haszontalanság ürügye alatt eldobja, összezuzza, mivel értékének becsülésére senki sem tanította, mivel e lapokban közzétett kérelmünk figyelmét elkerülte, vagy ennek valóban érdekes voltáról meg nem győződött!

Vajjon meddig fog ez még így tartani? Ad-dig, míg a vidéki egyletek nem fognak azon honfitársaik közt, kik a néppel folytonos érintkezésben vannak, a föld népének felvilágosításával olyanokat megbízni, kik az ilyen leleteknek fontosságáról meg vannak győződve, kik ez által a tudományok a legnagyobb hasznát akarják szerezni.

Régen tul vagyunk a kincskeresésben — az már egy muzeumnak sem kizárólagos feladata. Mainapon gyűjtjük a leghitványabbaknak látszó töredékeket is, hogy belőlük az emberiség őstörténelmét alkotni segítsük. E munkálatban pedig az első és fő, lehetne mondani, majd kizárólagos tényező: a földmivelő. A rendszeres ásatásokat ritkán jutalmazza meg azon eredmény, a mit az értelmetlenség csak hazánkban naponként elront és hasznavehetlenné tesz.

Azonban nemcsak az a baj, hogy a kisebb becsü tárgyakat egyáltalán nem gyűjtjük; baj az is, hogy a minik már van, azt legalább irodalmilag kincsesé nem tesszük. Nem épen ritkák azon gyűjtők, kik maguknak, és csak maguknak gyűjtenek. Szerelmek abba, mijük van — és nem érzik annak szükségét, hogy ritkaságaiknak velők mások is örvendjenek. Arra, hogy valaki közkincesé tegye azt, a mije van, kényszeríteni természetesen senkit sem lehet; de a ki szereti hazáját és embertársai haladását, lehetetlen, hogy szellemi birtokának élvezésétől másokat megfoszson! Kimenteni ezt többnyire csak az által lehet, hogy a tulajdos szerénység visszatartoztatja az ilyen gyűjtőket a közléstől, kevésbé kimenthető pedig az, ha egyedül az irástól való irtózkodás oka annak, hogy hátráltassuk a tudomány vívmányainak napfényre jöttét.

Segíteni fognak, mint hiszszük, e dologon a vidéki egyletek; ezeknek egyik főfeladatának tartjuk azt is, miszerint ne csak tudományos színezetű értekezéseket közöljenek, hanem a közismeret terjesztése céljából a vidékünkön levő bármely csekély gyűjtemények tartalmát megismertessék, mert csak úgy lesz majd idővel lehetséges „a régészeti általános állásáról hazánkban“ hű képet készíteniük.

Az, hogy nagyon is lassan érkeznek be jelentések, és hogy némely megyében senki sem találkoztott, ki érdemesnek tartotta volna, hogy munkásságunkban segédkezet nyújtson, még eddig épen nem jészt vissza a kérések és felszólítások ismétlésétől.

S nehogy olvasóim azt higgyék, hogy lehetetlenség kívánok, vagy hogy úgy is hiában fáradoznának a közlilánkok keresésében, ime csak egy-két példát hozok fel, melyet e hó utolsó hetében szereztem.

Szécsénybe való kirándulásom alkalmával Pintér Sándor ügyvéd urnál valóban meglepő kőtárgyakat, kitűnő bronz és vas régiségeket láttam, és rajzoltam, melyeket mind a közel fekvő Kerekdombon, mint hirveves lelhelyen talált; és midőn a kovaszakozókat felemlítém, Nyikos Lajos gazdatiszt ur, gyűjtő társa, saját elég gazdag gyűjteményét és e közt néhány kovakést és egy csinos obsidián kőmagot mutatott be, melyet Druhin pusztán szerezett.

A gödöllői gyűlés alkalmával oly gyönyörű kovanyilhegyeket láttam Vác vidékéről, melyeket mellül gyanánt lehetne befoglalni; erről eddig semmit sem tudunk.

Még jobban meglepett Mihály István bakony-szent-lászlói lelkész ur gyűjteménye. Ez két erre készült szekrényben Győrött volt mult évben az orvosok és természetvizsgálók gyűlése alatt kiállítva; nyilhegyei és a temérdek opalszilánk mind a román dió partján, a futó homokból került elő, minthogy e tő fölötti magaslaton egy ósrégi telepnek nyomai vehetők észre.

De másutt is vagyunk kovaszakozók nyomain. Legujabban b. Nyáry Jenő a hont-megyei Varsányban akadt gazdag kőkésleple; s dr. Jóna Endre, szabolcs-megyei főorvos tudósit egy Ibrányban talált nagy kőmagról és Ajakon talált kovakést.

De még ezen, bármily örvendezettő, gyarapodással sem véljük a kovaszilánkok, kovakések, kovanyilak és kőmagok lelhelyeinek sorát befejezettnek, mert ily nagy területű országban, a hol oly gyakran fordulnak elő az opálnak különféle fajai, lehetetlen, hogy a fémek használata előtt, vagy azoknak még nagyon drága voltak alatt, e nagybecsű anyagot hazánkban bővebben ne használták volna.

Már három izben fordultam sikertelenül Dánia tudósainhoz, a hol mérőszámra találják ezen eszközöket, hogy azokból hazánk vidéki egyleteinek, vagy egyes buzgó gyűjtőknek ismertetés végett példányokat küldhessek. Meglehet, hogy franciaországi szakbarátainnál nagyobb sikerrel fogok kopogtathatni.

Addig is követni akarom tudósaink eljárását, kik p. o. a magyar kiróratu pesésétek, a magyar művészek hiányos lajstromát közölve, és másokat a sorozatok kiegészítésére buzdítván, igen örvendetes sikert voltak képesek felmutatni.

Hogy szakértésainkat minden idővesztegetéstől, költségtől, fáradságtól fölmentjük, kérjük, sziveskedjenek az előttük biztosan ismert lelhelyeket (a megyét is kijelölve) levelező lapon, a tárgy minőségét is érintve, bejelenteni, hogy így a kovakő eszközök lelhelyeinek lehetőleg teljes sorozatát állíthassuk össze. Az eddig előttünk ismert lelhelyek ezek:

1. Koronczó vidéke (Győr m.), gyűjtő Ebenhöch Ferencz, győri kanonok.
2. A romándi-tó partja (Veszpém m.), gy. Mihály István b.-sz.-lászói lelkész
3. Varsány (Hont m.), gy. b. Nyáry Jenő.
4. Druhin pusztja (Szécsény mellett, Nógrád megyében), gy. Nyikos Lajos.
5. Vác környéke (Pestm.), gy. Závodszy István.
6. Ibrány (Szabolcsm.), nagy kőmag, a szabolcs múzeumban.
7. Ajak, (szintén Szabolcsm.), kőkés; u. o.
8. Kis-Várda, Anarcs (Szabolcsm.) Szilánkok a Czöbel-családtól, a m. n. muzeumban.

9. Abauj-Szántó (Abaujm.), Nin-völgyében.

10. Gibárt (Abauj m.)
11. Felső-Dobsza, u. o.
12. Regécske, u. o.
13. Baskó, u. o. Szilánkokat nyert a nemz. muzeum Szilágyi Ferencz földbirtokos és buzgó régiséggyűjtő urtól.
14. Pécs vidékéről kovaszakozókat küldött be ifj. Horváth Antal hadnagy ur.
15. Mikóháza-ról (Zemplén m.) is vannak szilánkjaink.
16. Tisza-Igarról (Heves m.) Széki Péter földbirtokos küldött szép kovapengét; azonban legszebb darab az, melyet
17. Téhányon (Sáros m.) az alagut készítése alkalmával találtak, mely nagyságra párját még talán más muzeumokban is ritkítja. Beküldte Huber Ágoston ur.
18. Magyaráról (Hont m.), b. Nyáry Jenő gyűjteményében.

19. A haligóczyi barlangban (Szepes m.) Badányi Mátyás földbirtokos gyűjté és az ó-medve-csontokkal a n. muzeumnak ajándékozta.

20. A kis-unyomai kőbányában (Vas megyében) Lipp Vilmos prémontrei tanár gyűjté és a vasmegyei muzeumnak átengedte.

21. A kisbéri homokfuvatagok közt talált Marossy János gyógyszerész ur.

22. Kun-Szt. Márton vidékén szilánkokat, reszelőt stb. fedezett fel Széll Farkas kir. járásbíró ur; de

23. Ung megyéből is nyertünk igen szép kovakő nyilhegyet azon észrevétellel, hogy ottan e becses darabok épen nem ritkák.

Mernék fogadni, ha azok, kik a pestvidéki és egyéb homokfuvatagos pusztákat lakják, csak egy kis figyelemmel lennének: a fentebbi, még a két tucatost nem kiegészítő számot csakhamar szára is felemlhetnék, és így talán másokat is fölbuzdítanának arra, hogy környékükön nyílt szemmel járjanak, és a szilánkok gyűjtése végett néha-néha lehalajljanak.

De mi mindez, a mit itt kezdeményezésül közlünk, összehasonlítva azzal, mit birnunk kell, ha egy kis figyelmet szentelünk ezen ügynek. Nemcsak nekem fog benső örömet okozni mind az, ki egyes lelhelyekről értesít, és talán némely példányt el is küld, hanem részesevé leend azon elismerésnek, melyet nyerezünk az által, hogy egy eddig hazánkban egészen ismeretlen műkor-szakot alapítottunk és az emberiség történetét Szt. István koronája területén a messze multban is megismertetni törekedtünk.

Figyelmeztetjük ügybarátainkat, hogy kisebb küldeményeket, vagyis mutatványokat, melyek a m. n. muzeumnak cimezettnek, és azon megjegyzéssel küldetnek: „a m. n. muzeum igazgatóságának felszólítására hivatalból; portomentes“ a n. intézetnek terhelhetése nélkül elfogadtatnak a kir. postákon.

A korábbi közleményünk II-ik részében említett emberkoponyák és étekezési-helyeken található állatmaradványok gyűjteménye kevésbé gyarapodott. A mi készletünkben feldolgoztatott, az leginkább az országos híru magyaradi (Hontm.) esontokból áll, míg az emberkoponyák sorozatát Mihály István b.-szent-lászlói lelkész ur a sobori őstemetőből fölőtte érdekes maradványokkal gyarapította. E lelhelyet soprani dr. Emresz Károly ur engedte át a kutatásnak, mely a rendelkezésünkre álló pénzalap ereje szerint fog alkalmilag folytatattani.

Egyébiránt ezekről bővebben fogok szólni a kongresszus előleges működéséről szerkesztendő másodikjelentésben.

Dr. Rómer Flóris Ferencz.

A hétről.

A képviselőház még mindig új, tehát még mindig érdekes. Alakulása szépen s meglehetősen egyetértéssel és csendben folyt le, de nem egészen titkolt elégedetlenség nélkül. Elnökségre ugyan nem „aspirált“ senki (legalább nyíltan nem!) mikor Ghyczy Kálmán lett a jelölt, hanem már az alelnökségnél Bánó Józseffel és Várady Gáborral szemben többen dudorászták maguknak az egyszeri notát:

„Vagyok olyan legény, mint te,
Lennék olyan elnök, mint te“

s a „csanádi“ és „somogyi“ ság után eredeti kiinduláspontjához végre ismét visszajutott „nógrádi“ Szontágh Pál, a ki azonban mégis csak „somogyi“ maradt, csakugyan kapott is elég szép számú szavazatot az utóbbiellenében. A háznagy-választásnál a mint a szabadelvű párt körében megkapta a többséget Kovách László: már biztos volt a régi háznagy diadala. Másaként áll a dolog a jegyzőségekkel. A szabadelvű párt körében többséget nyert jelöltek ellen főként a jegyzőkre történt szavazásnál folyt a korteskedés a tisztelt házban s kevésben mult, hogy („ujak“-e, vagy „régiek“ részéről — ki tudná megmondani!) a szabadelvű párt megállapodását a szavazás eredménye megne hiusította „benn a házban“. A pártfegyelmek nem jó kezdetül szolgált volna az esemény s valószínűleg sokan azt magyarázták volna kiaz egészről, hogy Tisza Kálmán nem képes a (numerusbeli) „nagyság átka“ alatt álló pártját rendben tartani.

A kimaradtak most már a bizottságokban reménylettek vizsgálatát. „Dehah! csak így jár minden az óg alatt!“ még a naplóíró bizottságot is oda számítva sincs annyi hely, hogy mindenkinek jutna belőle. Hát még a pénzügyi, igazságügyi stb. fontosabb bizottságok kevés helyeit, hogy lehetett volna szegény „közkatona“-nak elnyerni, mikor már a szentírás is régen megmondotta, hogy habár „sokan vannak a hivatottak, de kevesen a választottak“. Lett volna egy mód (de csak is egyetlen egy!) mely minden képviselőt kielégített volna: „régit“ és „új“-at, „őreg“-et és „ifjut“, „pártfogolt“-at és „elhomgyott“-at egyaránt. Ha elmondjuk is, most már késő, mert hasznát nem vehetik. De hát mégis elmondjuk! Ki kellett volna mondani a háznagy, hogy az öt-hat fontosabb bizottságot megszűnteti, hanem az oda tartozó ügyeket és kérdéseket az egész ház fogja bizottságai alakulva tárgyalni. Ekkor aztán mindenki lett volna „bizottság!“

A főrendiség már a válaszfeliratot is elfogadta, a képviselőház pedig készíti s reménylik, hogy a felirati vita a jövő héten három-négy nap alatt bevégeződik. Szükséges is, mert a közösügyi tárgyalások bizottsága már össze van hívva Ó Felsége által, s szept. 21-én meg fogogni nylni Bécsben a delegációk. Nem tudjuk, hogy a szabadelvűpárt méltányolja-e annak az egynehány függetlenség párti képviselőnek az önfejlődő elhatározását, a kik pártjuk körében kijelentették, (de leszavazattak), hogy ők a delegációban való részvételt helyeselnék. Ime tehát terjed az „opportunitás“, mint már abból is látszott, hogy a képviselőház megnyitásával is megjelentek a függetlenség párt tagjai, s csak a „negyennyolczasok“ maradtak véglegesen távol.

Bizony csak igaza volt böles Salamonnak, mikor kifejtette, hogy mindennek megvagyón a maga ideje és alkalmatossága!

Irodalom és művészet.

— Vajda János jeles költőnk egy költői beszélyt fejeztet be, mely „Alfréd regénye“ cím alatt mintegy hat-hét ivnyi terjedelmű lesz nyomtatásban. E költői beszélyt többi újabb s még összegyűjtve meg nem jelent, verseivel szándékszik egy kötetben közre bocsátani, mely összesen mintegy 3 ivre fog terjedni. A gyűjtemény érdekességét nevelni fogja az a körülmény is, hogy Vajda Jánostól újabb időben semmi költői munka nem jelent meg gyűjteményben, kivéve a Kisfaludy-társaság által kiadott költeményeket, melyek azonban csak régi verseinek újabb kiadásra megválogatott gyűjteményét képezik. Az új kötetben legfőbb érdekű leend az „Alfréd regénye“ című költői beszély, melyből eddigél csak két mutatvány jelent

meg, lapunkban és a „Fővárosi Lapok“-ban „Az utolsó nap“ cím alatt, mely az egésznek csak igen csekély részét teszi. A többi rész először a gyűjteményben fog napvilágot látni, melyre előlegesen is felhívjuk előbb a kiadók, azután pedig az olvasó közönség figyelmét.

— A „Budapesti Szemle“, melyet a m. tudományos akadémia megbízásából Gyulai Pál szerkeszt, ismét egy tartalmas és értékes füzettel jelent meg szeptember-október hónapokra. Maga a tartalom jegyzékének egyszerű közlése is mutatja már, hogy nem közönségség értékű gyűjteménnyel van dolgunk, mert Kemény Zsigmondtól történeti beszélyt, Imre Sándortól tudományos nevelési cikket, Salamon Ferencz-től történeti tanulmányt, Madách Imre hagyományaitól válogatott költeményeket, Gyulai Páltól bírálati cikket venni együtt és egyszerre: más irodalmakban is ritkán nyerhető élvezet volna az olvasó közönségnek. Ime a füzet tartalma: 1. „Két boldog.“ Történeti beszély Kemény Zsigmondtól. 2. „Nemzetiség és nevelés.“ Imre Sándortól. 3. „Bancroft irodalmi vállalata.“ Xántus Jánostól. 4. „Budapest földje.“ Salamon Ferencz-től. 5. „Költemények Madách Imre hagyományaitól I.—X. 6. „A sedani csata“ Vajda Viktortól. 7. „Jókai, mint hírlapíró“ Gyulai Páltól. 8. „Értesít, melyben Széchenyi „Önismeret“ című munkája és Münzinger „Erbrechtliche Studien“ című felolvasása van ismertetve. — Kemény Zsigmond beszélyt a szerkesztő egy jegyzettel mutatja be, mely elmondja, hogy Kemény ezt a beszélyt azért nem vette föl 1853-ban megjelent gyűjteményébe, mert több tervelt, de soha meg nem irt történeti beszélyvel együtt akarta kiadni. Mint majdnem teljesen ismeretlen művet bizonyára sajvesen veendi az olvasó közönség a szomorú egészségi viszonyai között végképen elhallgatott kitűnő irtó munkái közül. Imre Sándor cikke terjedelmes és eszmékben gazdag tanulmány, melyben még czime után is többet talál az olvasó, mint várta. Ohajtanók, hogy minél szélesebb körökben megismernek igaz hazafias és egészséges eszméit, melyek épen napjainknak szólnak. Madách Imre költeményei közül, melyek az Athenaeum kiadásában fognak megjelenni, a „B. Szemle“ jelen füzetéből mi is közlünk mutatványul kettőt, melyek az elhunyt jeles irtó kisebb költeményei sorában a legjobbak közé sorozhatók. — E folyóiratot Ráth Mór adja ki s füzetenként 2 frtért, évfolyamonként pedig 12 frtért lehet megrendelni.

— A Franklin-Társulat kiadásában újabb a következő munkák jelentek meg s küldettek be szerkesztőségünkhez:

A „Természet könyve“, Bernstein népszerűen irt könyve, mely 20 füzetre van tervezve, szépen halad s már a 11. és 12-ik füzet fekszik belőle asztalunkon Nagy István fordításában, közölve a természettudományok köréből közérdeklű olvasmányokat, melyek a népszerű előadásban ifjabbak és idősebbek által egyaránt élvezhetők. Ára füzetenként 50 kr.

B. Knigge Adolfnak régi, híres munkája „Érintkezés az emberekkel“ cím alatt szintén Nagy István fordításában jelent meg a tizenötödik javított kiadás után, két kötetben, mint a „Kis nemzeti muzeum“ című vállalat 35. és 36-ik füzeté. E gyűjteményben méltó helyet foglal, mert a jó munkának maig sincs tanulságosabb terjesztője e munkánál, melyeddig csak „Finom társalgó“ név alatt elrontva volt ismeretes, s abban a formában valóságos nevettség tárgya is volt ifjuságunk körében. Az új alakban, Knigge báró híres könyve a maga valódi alakjában, talán kedvezőbb véleményt fog kelteni a komoly czélú munka iránt. Ára egyegy kötetnek 50 kr.

„Úton-útfélen“ két kötetes utirajz b. Pongrácz Emiltől. Ez utinapló nem száraz utleírásokat, földrajzi ismertetéseket, statisztikai adatokat tartalmaz; hanem Ausztria és Németország, Svájc és Olaszország vezetés helyeit, régényes vidékeit, szokásait, érdekes társaságait írja le könnyed modorban, élénk előadással, s a hol az utleírás egyhanguvá lenne, vonzó történetekkel fűszerezi. A díszesen kiállított két kötet ára 3 forint.

„A magyar királyság katonai földírata. Földrajzi kézikönyv, összeállította Ujhegyi Béla magyar kir. honvéd főhadnagy és tanár a honvédségi Ludovika akadémiaiban.“ E könyv a vallás és közoktatási miniszterium ren-

deletből tankönyv gyanánt is el van fogadva s ára 1 frt 20 kr.

— A budai szinkörben a szini idény végéhez közeledik, minthogy Temesváry már szept. 16-án megnyitja a debreczeni színházat, melynek igazgatóságát elnyerte. A szinkörben két régebbi Offenbach-féle operette: „A gerolstein-i nagyhercegnő“ s „Szép Helena“ vonzott közönséget a heten. Mind-

két előadás eléggé élvezetes volt. Csütörtökön „II. József császár s a zsidó apáca” cím alatt egy németből fordított gyarló darabot adtak elő, melyben Abonyi és Abonyiné, a társulat új tagjai mutatják be magukat először. Mindketten kedvező fogadtatásban részesültek. Tihanyi határtalan tulzáseinak csak a karzat tapsolt.

Közintézetek, egyletek.

A történelmi társulat f. hó 6-kán tartotta gyűlését Nyitrán. Az érkező vendégeket díszes fogadtatásban részesítette Nyitramegye Tornócznál, hol Szulyovszky ügyvéd üdvözölte őket. Tornócztól kocsik és fogatok szállították a vendégeket Nyitrára. Már a megérkezés napján előtanácskozás volt, melyen gróf Nyáry Simon tett jelentést a megyebeli levéltárakról, melyeknek megvizsgálására négy bizottság alakult: a nyitrai (elnöke gr. Mikó Imre, előadója Óváry Lipót), a bodoki, (elnöke Radványi Béla, előadója Deák Farkas), a galgóczi (elnöke Bottka Tivadar, előadója Szabó Károly) s a nováki (elnöke báró Nyáry Albert, előadója Cherven Flóris). Este gróf Csáky László főispán adott fényes estélyt a vendégek számára, melyen egyúttal a vidék egész értelmisége megjelent. Az ünnepélyes gyűlés vasárnap volt gr. Mikó Imre elnöke alatt, kit lelkes éljenekkel fogadtak. Megnyitó beszédében a történelmi társulat föladatairól szölg, emelkedetten fejtegetve többek között, hogy a történelem alapos ismerete arra taníthatja meg ez ország minden nyelvű fiát, hogy a magyar alkotmány önkényt kitarja karjait mindenki számára, s egyenlő szeretettel öleli keblére e hon minden nemzetiségű lakóját. A beszéd e része viharos éljenzést keltett. Aztán b. Nyáry Albert tartott értekezést a magyar városok miveltéséről a közép-korban, míg utána Thaly Kálmán a társulat vidéki kirándulásait jellemezte. Gyűlés után diszlakoma volt a főispánnal.

A magyar orvosok és természetvizsgálók nagygyűlése Előpatakról hegyen-völgyön utnak indult a kirándulásokra, s most innen, majd amonnan érkezett hír a vándorgyűlés folyamáról. Sorban fölkeresték a programmban megállapított helyeket, a melyekről legutóbbi számainkban részletes ismertetést közöltünk, s így ezúttal, elégnék tartjuk röviden megemlíteni, hogy a nagygyűlés tagjai mindenütt szíves fogadtatásban részesültek. Tusnádon diadalkaput állítottak, kivilágítás és tűzijátékokat rendeztek, kedélyes táncvigalmat adtak. Kézdi-Vásárhelyt iparczik-kekből tárlatot rendeztek, kivilágítás volt, s Damjanich tábornok özvegyét, kit a volt honvédek Előpatakon és Sepszi-Szent-Györgyön is testileg kerestek föl, fájllyás zenével tisztelték meg. A szakosztályok utközben is élénken foglalkoztak. Sepszi-Szent-Györgyön, a tusnádi fűrdőben, Kézdi-Vásárhelyen szaküléseket tartottak, számos érdekes fölolvással, értekezéssel; Zajzonban pedig bizottsági ülést, melyben megállapították, hogy a jövő évi gyűlés színhelye Már amaro-s-Sziget legyen, elnöke Várady Gábor, alelnökei Pruckberger József bányanagy, Batizfály Samu és Bódogh Albert orvosok, jegyzői pedig dr. Dulácska, Bodzay László és Szilágyi István. — Szept. 4-én Brassóba érkeztek a gyűlés tagjai; midőn átlépték a székelvölgy határát, diadalkaput fogadtak őket e felirattal: „Isten hozott a Bárczaságban.” Az első falu előjárói száz népriseletben jelentek meg az üdvözlésre s Lindel lelkész tartott beszédet, melyre dr. Knöfler Vilmos felelt. A brassói lakosság is szívesen fogadásban részesítette a nagygyűlést. Szombaton a hegycsúcsokat kivilágították; vasárnap reggel pedig orgonahangverseny volt a protestans templomban. A zárulást a lövészházban tarták, hol Schnell polgármester magyar és német nyelven mondott üdvözlő beszédet, Trauschenfels Jenő pedig németül értekezett Brasso történetéről az Ápafiak idejében. Két órákor lakoma volt, este pedig bál, melyben a brassóiak is élénk részt vettek.

Az országos magyar zeneakadémia igazgatójává s egyszersmind rendes tanárára Erkel Ferencz nemzeti színházi főzeneigazgatót, továbbá ugyanazon intézethez rendes tanáru Voklmann Róbert zeneszerzőt; titkáru, egyszersmind rendkívüli tanáru id. Ábrányi-Eördög Kornél zenészeti lapszerkesztőt nevezte ki a vallás- és közoktatási miniszter.

Egyház és iskola.

Az érseki, püspöki és káptalani könyvtárak kiegészítése tárgyában a közoktatásügyi miniszter valamennyi róm. kath. érsekhez és püspökhöz körrendeletet intézett, melyben előrebocsátván, hogy az érseki és püspöki székek s a káptalanok könyvtáraiban saját tapasztalása szerint is nevezetesen kincsek vannak, egyúttal sajnálatát fejezi ki a fölött, hogy e könyvtárak legtöbbszörben a gyűjtés vagy egészen, vagy legalább nagy mérvben abban maradt, sőt sok helyen nincsenek a használatra kellően berendezve. A miniszter ezért fölkéri a nevezetteket, hogy székhelyeiken e könyvtárakat a tudomány újabb termékeivel gazdagítsák s azokat úgy rendezzék, hogy a tudományos törekvések előtt hozzájárulhatók legyenek. Ha e könyvtárakban egy olvasó s egy dolgozóterem nyitnának meg, s kiegészítésükre egyszer egy aránylag tekintélyesebb s azután éventek valamely megfelelő összeg fordítatnék; megbecsülhetetlen volna az ebből a hazai tudományosságra, a lelkesekre, tanárookra és tudományosomjra ifjuságra s így magára az egyháza is háromlandó szellemi haszon.

Templomszentelés. Zalka János győri püspök vasárnap szentelte föl a benecze-rendűek által csaknem 40,000 forint költséggel kijavított templomát Deákiban. A püspököt Sellyén lovas bandérium fogadta.

Mi ujság?

A királyné Sassetot-ban mindeddig megtartotta szigorú inkognitóját, sem kihallgatásokat nem ad, pedig sokan kértek, sem meghívásokat nem fogad el. Herczeg Luxemburg-Montmorency meghívását is visszautasította s Europa e legregibb családjából való főnemesnek meg kellett azon szerencsével elégedni, hogy királynénkat egy vasárnapi kirándulása alkalmával Etretotban, hol a grófnak svájci villája van, fogadhassa és vendéglhesse meg. A királyné most csónakázni szokott. Délutánonként egész egyedül egyszerű kis csónakba száll, mindössze két evezős van vele, kik jó mértőlnyire viszik a sik tengerre. Ha a legkisebb szélesapás éri a tengert, a habok felfordíthatnak az egész gyenge alkotmányt. A csónakázás néha késő estig is eltart, egy hogy hazamenet meg kell gyújtani a kocsin a lámpást. Környezete ismeri már Ö Felsége hajlamait és magára hagyja őt. A fiatal főherczegnő ritkán kiseri édes anyját a kirándulásokon. Szabad idejét a tengerparton tölti és a homokkal, kavicsokkal játszik. — A napokban nagy tüzvész volt Grand-Dalles faluban, közel Sassetot-hoz, hol királynénk jelenleg lakik. Kezéssel a tűz kitörése után Ö Felsége azonnal a vész színhelyére lovatolt, a tűz oka után tudakozódott és a fedél nélkül maradt családok fölségelésére azonnal 2000 frankot ajándékozott.

József főherczeg, ki jelenleg a honvédsereg csapatok megszemlélése céljából körúton van a vidéken, f. hó 26-án Budapestre érkezik s jelen leend az itteni zár-hadgyakorlatokon, melyeknek befejezte után hivatalos körútját tovább folytatandja. A fegyvergyakorlatok bevégeztével a főherczeg Szent-Jánosra vonul, hova Klotild főherczegnő családjával már elutazott. Innen aztán a Koburg-család együttesen Ebenthalba megy a Koburg herczegnő menyegzőjére. Ö Fenségei a telet Budapesten fogják töltetni.

Deák Ferenczet szerdán délután Jókai Mór meglátogatta, s erről érdekes sorokat tesz közzé. „Hon-ban. Deák tudvalevőleg a Deutsche villában lakik, hol őt Jókai a nyitott veranda alatt találta, pamplagon ülve, bő téli kabátba burkolva (háló kabátot az öreg ur sohasem viselt), körülé rokonai, látogatói, egy fiatal szőke hölgy rokona, ki az öreget papának nevezi s neki hü üpolója, sat. Beszélgetés közben előfordult a megjegyzés, hogy nem lehet egy apának két hasonnevű fia. Erre közbe szölg D e á k Ferencz: „miért ne lehetne? Mikor hajdanában a nemesi katasztert készítettük, találtunk egy apát, a kinek mind a három fiát Jánosnak hívták, egy másiknak pedig két Ferencz fia volt. Az utóbbi ki tudta menteni magát. Azt mondta, hogy az egyik fia Ser Ferencz, a másik pedig Bor Ferencz. T. i. hogy a naptárban Franciscanus Seraphinus és Franciscanus Borromaeus csak a három első betűjével szokott jelezve lenni.” Aztán a szerdai ünnepre, K i s a s s z o n y n a p j a r a fordult a beszéd. Az öreg ur erre következő adomát mondott: Kehida szomszédságában is van egy hirhedett bucsujáró hely, melynek van egy csodatevő kutja, a minek a vize mindenféle betegséget meggyógyít s azonkívül is használatos. E hely birtokosa jó barátja volt Deáknak s sokszor időzött ott nála. Egyszer a többi között marasztalja, hogy ne menjen még. „Sietnem kell haza, mond a vendég, holnap angyalok napja van: bucsu lesz s még az éjjel lajtait vizet kell hordatnom a szent kutba, mert egészen kiszáradt”. Hanem azért használt az mindenre. Deák mondá neki, hogy mint okos felvilágosult ember, miért nem hagy fel ezzel a szent kuttal, ha már nincs benne víz? — „Az én nem tehetem, felelt a tulajdonos, mert az árendásom százhusz forinttal többet fizet a korcsmárnál, azért, hogy a szent kut ott van.” — Később valamikép az ujság-írókról kezdtek beszélgetni. Deák azonnal tudott valami mulatságosat mondani. Elmondá ugyanis, hogy ő egyszer Kemény Zsigánál Mátyás napján ebédelt volt, s ott felkőszöntötte a hírlapírókat, a kiknek ma nevük napja van. Hogy-hogy? kérdeztek tőle mindannyian. Hát ugy, hogy Mátyás teszi azt a jéggel, a mit ti az ujdonságokkal: „findt er keins, so macht er eins.” (Ha nem talál, hát csinál magának.) — Jókai így fejezte be sorait: Deák Ferencz derült, vídám kedélyben van; adomázik, mint hajdan, szelleme teljes ruganyosságával bir; nem az a beteg ember, a ki a panaszával az egész társaságnak a hátán fekszik; de a ki kedves hangulatával az egész társaságot kezén hordja. Csak az a kéz reszket kissé, ha felemelve tartja. (Nem reszket a lélek!) A veszelyes betegség csaknem egészen elmúlt, s a maradék is teljes gyógyulásnak ad helyet. Viszszatérte jó álma, étvágya, szabad lélekzete; izomereje; s most már nemcsak az életnek, de a közéletnek is reméljük őt visszaadva látni. Mint szerető rokonai mondják, az öreg ur most már még elfogadni a pest-belvárosi képviselőiséget, még pedig mint tetleges munkakört, mert azt kijelenté, hogy szavazógép nem akar lenni.

Jellemző élcz. Mi különbség van a két utolsó és a mostani képviselőház karzatai közt? E kérdésre egy elmés képviselő így felelt meg: „Az első országgyűlés alatt a karzatokat a képviselők leányai foglalták el, a második alatt a képviselők feleségei és imádottai, a harmadik (vagyis a mostani) alatt pedig a képviselők mamái.”

A brucki táborból írják, hogy ott f. hó 5-én Rudolf trónörökös tiszteletére lövésznyt rendeztek a tiszti kar. Jelen voltak: a király, a főherczegek, a hannoveriai trónörökös, Miguel braganzai harczeg stb. A „steplechase”-ben hét tiszt vett részt. Az első díjat (100 aranyat, melyet a király ajánlott föl) gróf Spiegel, a másodikat Prevost kapitány nyerte. Volt azonkívül gátverseny s vadászlovaság, mely utóbbit gróf Kálnoky főhadnagy rendezte bravúrral. A trónörökös által fölajánlott díjat b. Unterriether hadnagy nyerte el. „Tekla” nevű lovával.

Néhai V. Ferdinánd király koporsóját e hó 6-kán szállították a bécsi kapuczinusok templomának sírboltjába. A koporsó rézből készült, s a bronz díszítményekkel együtt tíz mázsa súlyu. Az oldalfalak egyikén a császári sas, s a másikon az elhunyt fejedelem nevének kezdő betűi olvashatók. A sídél előzésén, a fej fölött, a császári korona van párnára helyezve, az alsó részt pedig babérlevelek futják be, egy szépen kidolgozott fészületet takarva el.

Erny meggyilkolásának sajtóságos következményei vannak. Volt egy gazdag agglegény barátja az országuton, a ki ép oly elvonulva élt, mint Erny. E barátjának Erny szomorú vége után megrendült bizalma az emberek iránt, s elkezdte hinni, hogy most rajta a sor. Egy napig bezárkózott szobáiba s nem bocsátott magához senkit. Másnap megunva az önkényes börtönt, kilöpközött házából s zárt kocsjában az indóházhoz, onnan Bécsbe — szökött. Most nem lehet semmi áron visszacsálni. — A „Nemz. Hírlap” szerint pedig Erny esete óta sok agglegény azon tapasztalatra jött, hogy nem jó egyedül élni, a miért házasságra kezdik adni fejüket. Szerdán már történt ily agglegényi házasság, s hírszerint több is van kilátásban. Megemlítjük itt, hogy a Lembergben lefoglalt 49,500 forintnyi pénztárjegyek csakugyan Erny tulajdonát képezték. Ezt a lemberg-i rendőrigazgatóság hivatalos uton is tudatta a fővárosi sajtósággal.

Ismét egy huszáros tett. Aug. 8-án Olasz Sándor 1848—9. honvéd és cs. kir. gróf Pálffy-

éredbeli volt huszártiszt hat tanu jelenlétében I és fél font súlyu huszárkarddal 20 percnyi idő alatt 1711 hosszú kardvágást tett, noha, keztyűlen kézzel működvén, a kard markolatának rozsdás drótja már az 500-dik vágás után kezét négy helyen véresre törte föl.

Az a magyar öngyilkos, ki mult hóban a genuai világító toronyból dobta le magát s szörnyet halt. Majthényi Nándor budapesti lakos volt. Rémes tettének indokairól nem innak a lapok.

Adakozás a budai vízkárosultak részére. VIII-ik közlemény. A Vasárnapi Ujság szerkesztőségéhez a következő adományok érkeztek:

Budapestről ifj. Francsek Pál 2 forint. — Rákos-Keresztúrról Francsek Amália 60 kr., Francsek József 50 kr., Hósz Berta 50 kr. — Svabokáról Suha Bertalan, Kajabu, Ert és Lövy összesen 3 frt.

A VIII-ik közlemény összege: 6 frt. 60 kr. A „Vasárnapi Ujság” szerkesztőségénél begyűlt eddig összesen 399 frt 66 kr. és egy darab ezüst tallér.

Tanulókat teljes ellátásban és a legjobb felügyelet alatt felvesz egy gyermektelen főhivatalnok, lakik a Sándor-utcában. — Bővebbet e lapok kiadó-hivatalában.

Halálozások.

Szelestey László, volt országgyűlési képviselő és tanfelügyelő, ismert költő, f. hó 7-én 53 éves korában, agyvelőgyulladás folytán meghalt, s f. hó 9-én ismerősei és barátai élénk részvétele mellett temették el budapesti nagy-keresztutcai házából.

Bethlen Ferencz gróf f. hó 3-án hunyt el Bethlenben, 75 éves korában. A boldogult, kit hosszas utazásairól is gyakran emlegettek, igen nagy család feje volt.

Mihályi Gábor legfőbb ítélőszék bíró — Mihályi Viktor lugosi gör. k. püspök és Mihályi Péter orsz. képviselő édes atyja, f. hó 3-án halt meg élte 68-dik évében. A boldogult Mármarosban kezete pályáját mint megyei tisztviselő, hol a szabadságharc alatt kormánybiztos lett, s néhány román falu lázadását erélyes kézzel nyomta el. Három ízben volt országgyűlési képviselő: 1848, 1861 és 1865-68-ban.

Piltzner Lőrincz püspökfogádi esperes-plébános, régebben a pécsi liceum bölcselet-tanára, f. hó 6-án mult ki 65 éves korában.

Friedrich György nyugalmazott m. k. helytartósági tanácsos Sopronban hunyt el 67 éves korában.

Mészáros György, Szeged város főjegyzője, árvasszéki elnök és helyettes polgármestere, 1848-49-diki honvédszádos, ki mint ilyen részt vett a branyieskői, kápolnai, stb. nevezetes csatákban, derék tisztviselő és hazafi, f. hó 6-án hunyt el Szegeden, élte 48-dik évében.

Kreith Vilmos gróf, kinek atyja és nagybátyja tevékeny részt vettek a szabadságharcban, f. hó 5-én hunyt el Budapesten a Rókus-kórházban, nyomorban s elhagyatva, 22 éves korában.

Palanek Lajos nyug. százados, kataszteri bizottsági elnök s közkezdességi férfi, a gyoroki szőlők között hirtelen roszdellé vált, f. hó 6-án hunyt el.

Platthy Adorjáné, szül. Bay Georgine — dr. Platthy Adorján, „Pásztoi” név alatt ismert költő, munkatársunk fiatal neje, f. hó 4-én elhunyt Pásztón.

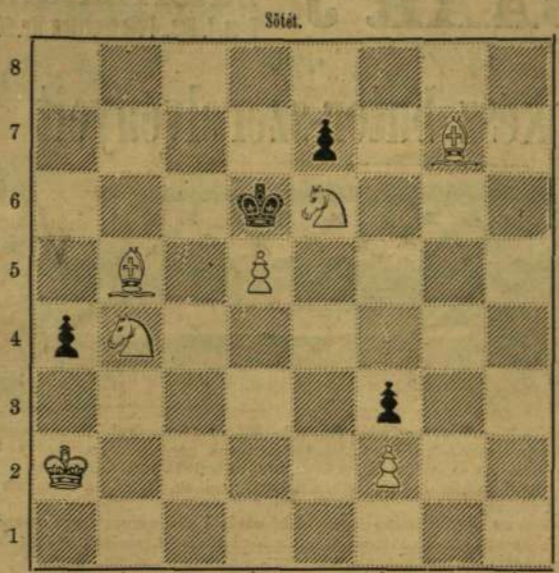
Csikai Etelka, Csikai Imre dunavecei reform. lelkész és solti esperes egyetlen leánya, Keckeméten, ifju kora virágjában elhunyt aug. 23-án.

Furdek Venczel, szt. fereczrendi volt hitszónok és közkezdességi szerzetes, ang. 29-én hunyt el Szabadkán élte 74-dik évében.

Külföldön elhunytak. Dr. Lemoch Ferencz nagy egyetemi tanár Lembergben 73 éves korában. — Montebellói gróf Lanues Olivier Gusztáv, III. Napoleon egykori szarmanyegede, m. hó 31-én Havre melletti birtokán.

SAKKJÁTEK.

823. számú feladvány. Patzak J.-től (Bécsben).

Világos indul s az negyedik lépésre mattot mond.

818-dik számú feladvány megfejtése. (Berger J.-től Grätzban.)

Table with chess solutions. Columns: VII., VIII., Söt. Rows: 1. Fc6-c8, 2. Be5-e2, 3. Fc8-a6: mat. etc.

Hason fejtették meg: Veszprémben: Fülöp József. — Gelsen: Gleisinger Zsigmond. — Sárospatakon: Gérecz Károly — Debrezencben: Zagyva Imre. — Sziget-Csepén: Mayer Károly. — Miskolcon: Hartmann testvérek. — Szabadkán: Kosztolányi Árpád. — Budapesten: K. J. és F. H. — A pesti sakk-lőr.

Rövid értesítések: Szabadka: K. Á. Feladványa közölhető volna, ha a huszár a második lépésben el helyett h4-c5 és f2-re is nem léphetne. Sárospatak: G. K. A négyes mellékfejtéssel bir Va5-c5+—Kf3: Fh—h2 által.

Szerkesztői mondanivaló.

Cserháti Sándor. A most küldött cikket adni fogjuk; de előbb kérjük a folytatást is, hogy aztán megszoktassunk nélkül közölhesük az egészet. — K. P. Az újabb küldemény („Vár ormán”) is reményre jogosít: törekvés az eszméi tartalom mellett a költői színezésre, a kerekded alakításra, s kifejezésbeli csínre, látszik ezen is. De még nem találja elég biztosággal a kifejezést; gyakran nehézkes meg, s az eszmeneten erőltetett. Mind ez elmulik idővel, tanulmány, jó példányok megfigyelése, s az izlés erősbülése által. Azért csak kitaratás. — „Lement a nap.” Nem érdemi biz ez, hogy „lapunkban alkalmazzuk.” — „Egy nyári est Turkeviben.” Az est maga kellemes és költői lehetett, de leírása nem sokat ér. Utszéi képek, szászor elnyűtt frazírok! — Topolya. „Erdőben.” A népies hang nincs eltálya benne; a szükséges sormetszetek sincsenek megtartva. Különbön elég esinos meneti költemény, mely később jobbakat is enged remélni. — Szabadka L.—y J. „Költészete fájának levélkéiből” nem kérünk többet. Sőt, reményusgárt nem lévelhetünk lelke mélyébe” írói jövője felől. „Szigoru bírálatot még sem készíttünk verse fölött”, csak egyszer azt ízenjük: „tegye le a lantot; nehé az!” — „Semmi.” Csakugyan „semmisség” — s a közlést nem érdemi meg.

N. N. továbbra is. Első gyűjteménye (így nevezi t. i. azt az egy szál vidéki levelet, melyet a dunavecei kocsmák háborgatásai fölötti keservében hozzánk megerezett) jól sejté: csakugyan „nem érvényes”. Papirkosárba való. — X-miklós. Hosszút is, rövidet is, csak a görög kalendáriumbeli határidőt nem szeretik. — Arad. V. J. Ime megérkezett, s mint szívesen látott vendég megérdemelt előzékenységgel fogadtattott. — N.-Körös. B. Gy. Bővebb fölvilágosítással ez ügyben a kiadó-hivatal szolgálhat.

Nyilt-tér.*

Nyilatkozat.

Azon irányzatos híresztelések ellenében, melyek az alóírt társaságnak a budapesti „Mercantile” magyar-angol biztosítói társasághoz való viszonyáról néhány magyar lapban megjelentek, alóírottak — mint a „North British and Mercantile Insurance Company”-nak az osztrák-magyar birodalomra nézve teljhatalmu főképviselői — a közönség felvilágosítása végett egyszerűmunkorla köztudomásúhoz hozzuk, hogy a „North British” az 1875. március 24-én kötött, a nagyméltóságú magy. kir. kormányknak bejelentett jogerényes alapszerződés szerint, a „Mercantile” magyar-angol biztosító társaság valamennyi biztosítási kockázatát teljes összegben visszafedeztetbe veszi, és ezt az által dokumentálja, hogy a nevezett társaságnak minden egyes biztosító kötvényét magyarországi fömgáhatalmazottjai által a budapesti kereskedelmi törvényszéknél bejegyzett saját cégvezetésével és aláírásával ellátatja. — ennélfogva a „North British” a „Mercantile” magyar angol biztosító társaság kötvény szerinti terhelő minden kárért és ezen károk pontos kifizetéséért saját összes tőkével ép ugy kezeskedik, mint akármely magyar-osztrák vagy bármely nevet viselő társaság; végre, hogy az említett kötvények a magyar polgári perrendtartás utmutatás szerint Magyarországnak is perelhető.

A „North British and Mercantile Insurance Company” méltányos eljárási módja és fizetőképessége iránt a közvélemény ítélete egyhangu, és elegendő, ha legyőzött annak 66 évi becsületes fennállására, másrésztől legutóbbi vagyunkimutatására hivatkozunk, mely szerint ezen társaság biztosíték alapja a tüzbiztosítási osztályra nézve több mint 39 millió ó. é. forintot (ezüstben) az életbiztosítási osztályra nézve pedig több mint 26 millió forintot (ezüstben) tesz. Hogy a belföldi biztosító társaságok is, ezek között az „Első magyar általános biztosító társaság” Budapestén, a „Pesti biztosító intézet”, a „Victoria” Kolozsvárott, az „Assicurazione” Generali” és „Azienda Assicuratrice” Triestben stb., mely nagy mértékben ismertek el a „North British and Mercantile” megbízhatóságát, bizonyítja azon tény, hogy ezen belföldi társaságok a „North British”-t viszont biztosítás után száz millióra menő összegekig részesítették üzleteik nagyobb kockázataiból.

Egyébiránt azon osztatlan bizalom, melyben a „North British” mindazon világrészekben, hova működését kiterjeszti a legmegtisztelőbb módon részeseül, eléggé nyilvánul a közvéleményben, melyre a „North British and Mercantile” mindenkor elégtellett hivatkozhatik.

Kelt Bécsben 1875. szept. 7-én.

North British and Mercantile Insurance Company. Burger és Scharf, (írodák az intézet saját házában I. Gonzaga-utca 15.sz.)

* Az e rovat alatt közlöttékké a szerkesztőség csupán a saját törvények irányában vállal felelősséget.

Tartalom.

Visontai Kovács László (arezkép). — Madách Imre hagyományából. — Lóriot apó (vége). — Az erdő sötétjéből (képpel). — Japán hajdan és most, III. (három képpel). — Ellenőrizhetjük-e az időjárást? — Színvadász. — Pusztai esárda (képpel). Egyveleg. — Melléklet: A csök. — Másodszori kérelem a magyarországi első kökörü maradványok ügyében. — A bétől. — Irodalom és művészet. — Mi ujság? — Adakozások. — Halálozások. — Szerkesztői mondanivaló. — Sakkjáték. — Nyilt-tér. — Heti-naptár.

Felelős szerkesztő: Nagy Miklós. (L. czukor-utca 11. sz.)

HETI-NAPTÁR.

Table with columns: Hétfői hetinap, Katolikus és protestáns naptár, Görög-orosz naptár, Izraeliták naptára, Nap, Hold. Rows: 12 Vasár, 13 Hétfő, 14 Kedd, etc.

Hold változása. ☾ Utolsó negyed 22-én 8 óra 16 perczkor reggel.

15 darab ZONGORA
60-tól 280 forintig,
valamennyi hibátlan, jó hangú és csinos külsővel bír, s
Eder Antal Gyula
zongora-ügynökségben
eladó, Budapesten, váci-utca 12-ik szám alatt, a korona-
utca sarkán.
Tudakozódásokra bármikor a legnagyobb készség-
gel válasz adatik, valamint kívánatra árjegyzékek is kü-
ldetnek. 1080

Valódi eredeti Serail-Pasta,
tapasztaltszerűleg szepülő, persenek, pattanások, arczavosság, bőrt
ka, ráncok, májfoltok, és minden évszakban biztos segélyt nyújt
és pedig káros következmény nélkül, különösen a bőr tisztáltsági-
eltávolítja. Ára 1 frt 50 kr.

Valódi eredeti Serail-bőr-íjító-tej,
keleti mosdó-Elixir, állandóan használva szépíti a bőrt, s örök-íjű
friseséget kölcsönöz annak, ezen fölülmulhatlan szer különösen hasz-
nálatik fürdő és minden mosakodás után és ha az arc a nap hőségének
vagy hidegnek kitéve van. Egy üvege ára 90 kr.

Valódi Serail-hajnövesztő szer,
mely világhírű tulajdonságait előállítási anyagának köszöni; ezen bal-
zsam — mint semmi más — medveszőről készül, minél fogva azon rend-
kívül erővel bír, hogy egész kopasz helyeken is a legduasabb haját
növeszti. Egy elegáns nagy porcelán tégely ára 2 frt. 6.

Valódi keleti hajkenőcs,
a hajak hullása ellen, már harmadszori használat után a hajak kihullá-
sát megakadályozza és folytonos használat mellett a fejbőrt erősíti, val-
lamint a gyökérnek új életet önt nyújt. Ezen hajkenőcs különösen
hagymás betegségek és gyermekéj után megbecsülhetlen értékű.
Ára 1 frt 40 kr. o. é.

Valódi Serail-fejkorpa-szesz,
az egyetlen szer, mely már kétszeri használat után az annyira alkalmat-
lan fejkorpa megsemmisíti, valamint a sömörképződést a fejbőrön egy-
szer mindenkorra elhárítja. Egy üvege ára 90 kr. o. é.

Valódi keleti szakállnövesztő-kenőcs,
még fiatal embereknél is a legelővőbb idő alatt a legduasabb szakállt
növeszti. Több ezer férfi ezen csatlaltan szernek köszöni legszebb dí-
szét. Ára 1 frt 60 kr. o. é.

Valódi keleti haj- és szakáll-festő szer,
megőszült, barna és fekete hajnak előbbi természetes színét visszaadja
vörös vagy szőke haját tetészet szerint barnára vagy sötét-feketere festi.
Ára 3 fr 20 kr minden hozzá szükséges készlettel. (Össze nem té-
vezendő a európai hajfestőszerekkel!)

Pasta-Miraculo,
indiai növényzetradekből készült fehér, ártalmatlan balzsam. Ha ezen
balzsamból a bőr bármely részére, például az arcra, ajkakra stb. cse-
pél mennyiségűt dörzsölünk, az esetben még természetes vagy beteges
sápadtságnál, sőt dieméti koruknál is 30 perc alatt ama utánzhat-
lan, mintegy odalehel, virágzó s átlátszó testestit (Incarnat) idéz elő
milyent gyarkora csak feltűnő szép és fiatal embereknél csodálunk a-
mely sem izadás, sem többszörös törölgetés által el nem távolítható.
Ezen kitűnő szer minden festőszernél többszörbeesetlenebb. Ára 1 fr 80 kr.
A fentebb elősorolt készítmények, a legelővőbbek piperaszatalán
nélkülözhetetlenek s az összes európai szépségzseret fölülmulják, mert
nem önkénylég választott anyagokból készítették, hanem közvetlenül
a Kelet növényeiből vették és eredő években át a Serail kizárólagos
titkát képezték; egy világszerte ismert illatszere-vegyési műhelyből:
Mustapha efendi, oszák török udvari illatszereztől Konstantinápoly-
ban, erednek. — Valódi és eredeti minőségben Európában csak az alább
nevezett forrártában kaphatók.

Reiss B. urnál Budapesten,
Király-utca 46. sz. I. emelet,
hová minden megrendelésre intézendők, melyek pontosan és lelkiismer-
telosen az ősszeg előleges beklülése vagy utánvét mellett teljesítenek.
Minden cikk mellé a szükséges használati utasítás hozzácsatolva van
és pedig német és magyar nyelven. A postán küldésnél csomagolás és
a jegért 20 kral több számítatik. 814

Alapos szakoktatás felnőttek számára.

Kereskedelmi szaktudományokban
és pedig az egyszerű a kettős

könyvvitel

gyakorlat alkalmazásában mindenféle ületágra a keres-
ked. és politikai számtanban, magyar s német levele-
zésben és a változómeben könnyen felfogható, világos
s alapos oktatást ad:

Novák Sándor,
a keresked. szaktudományok okl. tanára, a pesti kir. fo-
nyitótörvényeknél keresked. ületeli könyvek megvise-
gálására bites állandó szakértő.

Figyelmeztetés.
Felnőttek, kik notalán nem bírnának elég készséggel a
keresked. tudományok sikeres megtanulására, teljes bizal-
malommal fordulhatnak hozzám a legelővőbb idő alatt a
hiányzó pótolandják.

Budapest, VII., kis-dőfa-utca 31. sz. II. c. o.

Budapest, szeptember 19-én 1875.

Rugany-gyártmányok.

Vízmentes esőöltönyök. 85 fa-ete,
mindkét oldalán horiható kabát, barna bélesek,
ujakkal és fejjelvel, 38" hossza frt. 7.50, 42"
frt. 8.—, 46" frt. 8.50, 50" frt. 9.50, 54" frt. 10.50.
Ezeken felette kockázó pony, ujjakkal és fejfe-
ldével 46" frt. 12.—, 50" frt. 13.5, 54" frt. 15.—

Elegáns fehér és világos külső
öltönyök és köpenyek 15 terelő 30 frtig
Dupla utcai felöltők frt. 24—30, fe-
kete FIU-KABÁTOROK frt. 6.50—8.50.
Lovazási lábrücsök párja frt. 3.50, com-
boló való rugany kamaszok párja frt. 3.00—4 frt.
Hav és fű legelőbátának bizonyult londoni
gyermekszoptató szilke, eredeti doboz-
ban kúcskával frt. 1.—

Vízmentes rugany ágybeté-
tek gyermeknek és betegnek szá-
mára, nagyságuk szerint 9 kr., f. t. 1.50,
1.50, 2.25, 3.—3.75.

Anyatejfejek 84 kr., 3 frt 20 kr.
Körteknak, nagybővű álló-
vet- és anyaméh-teszék dok 5
nyugviban, f. t. 2.00, 2.75, 3.—3.75, 4.00.
Ny nyáron kis sebfejeknek 40, 75, 9 kr.
Szivattyús művet (lystier) fe-
kendők frt. 3.00, 4.—, 4.75.

Legzet töltő rugany-párnák, fej-
párnák frt. 4.50—8 frt g, gömbölyű — az az az ü-
párnák frt. 5.75—8 frtg, nyakoszorúk, puldák stb

Vizelő-öltönyök, vize o-receptienek
hályaggyógyászatban szertelők s amara, s egyéb se-
bizéti esz-özö, igen ked-élt és ezésszerű
rugany-fűzők, mint szőcsök, habak, bőhözök,
matarak, illatok stb. Minden minőségben ruganyindák
és sok egyéb tárgyak, melyekről szívesen szolgálnak tudósítás
árjegyzékünkkel.

KERTÉSZ és EISERT Eusapesten, f
Dorottya- utca 2.
Írásbeli megbízások utasvél mellett gyorsan esz-állítanak.

12
évi siker minden
kétség fölé he-
lyezé. miszerint
Thedo tanár

SZAKÁLL-HAGYMÁJA

a legjobb és legbiztosabb szer, a szép szakállnövesztés előidézésére.

Számtalanok, a legmagasabb állású férfiak közül is, szép
szakállukat csupán ezen szernek köszönhetik.

Ezen szer a szakáll növesztését hibetlen gyorsasággal elősegíti
ugy hogy 16 éves fiatalemberek is, a legelővőbb idő alatt teljes
és erős szakállt nyertek általa, s melyet a bizonyítványok ezrei
bizonyítanak.

Miután számos semmirevaló hamisítás ugyan-
azon név alatt áruba bocsátatik, jó lesz arra figyelni,
hogy minden csomag a feltalálónak itten lenyomott
pecsétjével legyen ellátva. Ára egy csomagnak 2 fl.
10 kr., postai küldéssel 10 kral több.

Schwarzbach, 1875. febr. 13.
Firat József, gyógyszerész urnak, Prágában.
Szíves köszönetemet a szakáll-hagymáért: az igen ha-
tásosnak bizonyult be, és én mindenkinak a legelővőbb ajánlhatom.
Hirt Károly J. s. k. építési vállalkos.
Valódi minőségben kapható: Budapesten Török János
gyógyszerésznél, király-utca 4. sz. Pozsonyban: Pistory Józ-
dog gyógyszerésznél, Mihálykapunál.

38-dik szám. ELŐFIZETÉSI FÖLTÉTELEK: a Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok együtt: Egész évre 12 ft., félévre 6 ft. XXII. évfolyam.
Csupán a Vasárnapi Ujság: Egész évre 8 ft., félévre 4 ft. Csupán a Politikai Ujdonságok: Egész évre 6 ft., félévre 3 ft.

HIRDETÉSEK DÍJA: Egy határozottan megjelölt sor, vagy annak helye egyszeri ígatásnál 15 krajczár; többszöri ígatásnál 10 krajczár. Bélyegdíj külön minden ígatás után 30 krajczár.
Kiadó-hivatalunk számára hirdetésmegjelölést elfogad Bécsben: Haasenstein és Vogler Wallfischgasse Nr. 10, Mosse R. Seilerstätte Nr. 2 és Oppelk A. Wollzeile Nr. 22.

SZELESTEY LÁSZLÓ.
1821—1875.

Szelestey László, kinek e hó 7-kén
váratlanul történt halálát mult szá-
munkban csak röviden jelentettük,
megérdemli, mint az irodalom s a
közélet buzgó munkása, hogy emlékének
nehány sort szenteljünk s testi és szellemi
arcképét a közönség elé állítsuk, mely őt
és működését vége hosszu során át ismerte
és méltányolta.

Szelestey, mint költő, két egészen kül-
lönböző, sőt nagy mértékben ellentétes iro-
dalmi iskola híve volt írói pályája külön-
böző időszakában. Ha összes költeményeit,
melyek számos kötetben összegyűjtve, s
azonkívül egy nevezetes részök csak a la-
pokban elszórva jelent meg időnként, végig
forogtatjuk, oly különböző irányokat találunk
s oly ellentétes hangok zendülnek meg
bennök, hogy az első pillanatra nehéz lesz
tehetségének uralkodó vonását megtalálni.
Midőn alig 16 éves korában, 1837-ben. elő-
ször fellépett a „Társalkodó“-ban, majd az
„Athenaeum“, „Regelő“ stb. akkori szép-
irodalmi folyóiratokban s a „Nemzeti Al-
manach“, „Emlény“, „Hajnal“ s a többi
zsebkönyv lapjain, a Bajza, Kunoss, Csá-
szár Ferencz-féle szentimentális és csiszolt
lyra hívének vallá művei által magát. Oly-
kor a Vörösmarty és Garay hazafias lantjának
erőteltesebb lendületében próbálgatta
szárnyait. A negyvenes években Petőfivel
a népies költészet emelkedett tulsulyra s a
nagy költő epigonjaiban a népköltészet
kültségei, melyeket Erdélyi a „kelmeiség“
neve alatt foglalt össze, vergődvén csaknem
uralkodó hatalomra, Szelestey félretette ér-
zelgős lantját s Lisznyayval, ki a „Palóc
dalok“-kal tünt fel, ő is ez iskola hívévé
vált. A „Kemenesalji czimbalom“-ban s a
„Falu paesirtájá“-ban a vidéki népdal s
tájias népköltészet virágait — melyeken a
vadon nőtt s az üvegközi virág sajátágai
vegyültek s több volt az élénk, olykor tul-
zott színompából, mint az illatból — tele
marokkal szórta. Elmulván e költészet dí-
vata, Szelestey ismét visszatért előbbi köl-
tési modorához, mely — úgy látszik —
leginkább gyökerezett egyéniségében, s
megtartva mégis némi ízt a népies hangok-
ból, megint a harminczes évek érzelmi
lyrájához nyult, vegyítve annak hangjait

A FRANKLIN-TÁRSULAT
magyar irodalmi intézet kiadásában Budapesten (egyetem-utca 4-ik szám)
megjelent és minden könyvárusnál kapható:

KISÉRLETI TERMÉSZETTAN.
Az újabb elméletek alapján szerkesztett kézikönyv
középtanodák felsőbb osztályai számára.

Irta
FEHÉR IPOLY.
Második javított kiadás.
Ára füzve 2 forint 80 krajczár.

A Franklin-Társulat magyar irodalmi intézet kiadásában Budapesten (egyetem-
utca 4-ik szám) megjelent és minden könyvárusnál kapható:

SZÁMTAN
a középiskolák alsóbb osztályai számára.

A m. k. közoktatásügyi minist.
középpiskolai tanterve értelmében

Irta
Dr. CSÁSZÁR KÁROLY.
Harmadik rész. — Ára füzve 60 krajczár.
Az első és második füzet ára egyenként szinte 60 kr.

Magyar földadó-kataster.
Az 1875-ik évi márczius 30-iki VII-ik alaptörvény s az ezzel kapcsolatban
álló kormányrendeletek, szakmivéleti utasítások elméleti s gyakorlati ma-
gyarázatával, számos rovatos táblázat, mintadolgozat s írománpéldákkal
ellátva.

Földadó-katasteri országos, kerületi, megyei bizottságok, becselőbiztosok,
községelöljárók s földbirtokosok használatára.

Irta
MÉSZÁROS KÁROLY.
Ára füzve 2 forint.

A VEGYTAN
ES
ÁSVÁNYTAN TANKÖNYVE
a reáliskolák 4- és 5-ik osztálya
számára.

Az új tanterv igényeire alkalmazva.

Irta
HAYDU GYULA.
A szövegbe nyomott 165 fametszettel.
Ára füzve 1 frt 20 kr.

SZELESTEY LÁSZLÓ.